

Наркотикхэм апэшлуклогъэнымкIэ комиссиуе АР-м щызэхашагъэм тыгъуасэ зэхэсыгъо илагъ. Ащ тхьамэтагъор щызэрихьагъ АР-м и Лышхъуэ Тхьаклушынэ Аслъан.

ЯлофшIэн агъэлъэшынэу къариуагъ

Наркоманием зымыушгъом бгъуным фэгъэхьыгъэ Иофтхьабзэу республикэм щызэрахъхэрэм, наркотикхэм япхыгъэ бзэджэшлагъэхэм ащ фэгъэзэгъэ къулыкъухэр зэрапэшлуклогъэхэрэм зэхэсыгъом щатэгущылагъэх. АР-м псауныгъэм икъэухъумэнкIэ иминистрэу Мэрэтыкьо Рустем пстэумэ

апэу къэгущылагъ. Ащ идоклад къызэрэщыхыгъэшгъэмкIэ, наркодиспансерым щяIазэхэу иучет непэ зэкIэмкIи нэгырэ 1264-рэ хэт. Ахэм япсауныгъэ изетэгъуоужын зэрищыкIагъэм тетэу IэапIэр дэлажэ. УФ-м псауныгъэм икъэухъумэнкIэ и Министрствэрэ АР-м иминистрэхэм я Каби-

нетрэ ззэгъыныгъэу зэдашIыгъэм тетэу, цыфхэм япсауныгъэ зыгъэпытэщт Иофтхьабзэхэм апауагъэхьанэу сомэ миллион 27-м ехъу субсидиуе республикэм блэкIыгъэ 2012-рэ илъэсым къыфэкIуагъ. АщкIэ медицинэ оборудование зэфэшхьафэу 18 ащэфыгъ, наркодиспансерым чIагъуоцон фаехэр зыцагъэуоуцтхэм гъэцкIэжыныхэр арашIылагъэх. Доклад ужым республикэм ипащэ наркодиспансерым Иоф-

хэм язытет, сымаджэхэм яфэ-ло-фашIэхэр зэрагъэцакIэхэрэм, щыкIагъэу яIэхэм нахь игъэкIотыгъэу зашгъэгъозагъ. Ащ иупчIэхэм джэуапхэр къаритыжыгъэ, наркодиспансерым ищыкIагъэ пстэури икыоу Iэ-кIэлъ зэрэхъугъэр, ау лъэхьаным диштэрэ оборудованиуе цагъэуоуцгъэхэм Иоф языгъэ-шIэщт специалистхэм зэрашчIэхэрэр министрэм къылуагъ. НахьыпэкIэ цыфыр ешгъуагъэмэ зэрауплэкIурэ псэуалъэхэр икыуштыгъэхэп, непэ ащкIэ щыкIагъэ зэрамыIэжыри къыхыгъэшгъы.

Наркотикхэм япхыгъэ бзэджэшлагъэу республикэм, хьапсэу ащ итхэм ащызэрахъхэрэм апэшлуклогъэнымкIэ зэшIуахыхэрэм, Иофхэм язытет афэгъэхьыгъэу къэгущылагъэх УФ-м и Наркоконтроль Краснодар краимкIэ и ГъэlorышIапIэ икыулыкыоу АР-м щылэм ипащэ Евгений Олейниковыр, АР-м хэгъэгъу кIоцI ИофхэмкIэ иминистрэу Александр Речицкэр, бзэджэшлагъэ зезыхьагъэхэм пшъэдэкIыжэ ягъэхьыгъэнымкIэ Федеральнэ къулыкъум и ГъэlorышIапIэу АР-м щылэм ипащэу Юрий Заевыр. Ахэм ядокладхэм къызэрагъэнэфагъэмкIэ, мы лъэныкъомкIэ Иофхэм язытет, блэкIыгъэ илъэсым егъэпшагъэмэ, зэхьокIыныгъэшхо фэхъугъэп. Илъэсэу тызыхэтэм имэзипIэ наркотикхэм япхыгъэу бзэджэ-

шIэгъи 140-рэ зэкIэмкIи республикэм цагъэуоуцгъыгъ. Зэхэфынэу къулыкыоу зэфэшхьафхэм ашIыгъэхэм къызэрагъэ-лъэгъуагъэмкIэ, непи нахьыбэу агъэфедэрэр марихуанэр ары. Къахахыгъэм ипроцент 99-р ащ фэд. Нахь лъэшкIэ алыгътэрэ наркотик лъэпкъхэм ащыцэу героиныри ащэу къызэрэчIагъэшыгъэр къэгущылагъэхэм къауагъ. ГухэкIми, наркотик зыхашIыкIыштыр зишагъу къыщызыгъэкIыхэрэри мымакIэу агъэуоуцгъыгъэх. Республикэм ихьапсхэм наркотикхэм япхыгъэ бзэджэшлагъэу шызэрахъагъэу нэгырэ 713-мэ пшъэдэкIыжэ ащыхьы, ахэм ащыцэу 70-р бзылфыгъэх. Хьапсхэм ачIэсхэм наркотикхэр алакIагъэхьанэу шIыкIэ зэфэшхьафхэр агъэфедэхэу гъогогъу 26-рэ мы илъэсым пыкIыгъэ уахътэм агъэуоуцгъыгъ.

Республикэм ипащэ Иофхэм язытет еплъыкIэу фыриIэр къыриIотыкIыгъэ, наркотикхэм япхыгъэ бзэджэшлагъэхэм апэшлукIорэ къулыкыоу хэм ялофшIэн уигъэрэзэнэу зэрэщытыр, къычIагъэшчырэр нахьыбэ зэрэхъугъэм ар къызэриушыхьатырэр къыхыгъэшгъыгъ, ау ащ къышамыгъакIэу, джыри ялофшIэн нахь агъэлъэшынэу къариуагъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Мэрэтыкьо Аслъан иIэнатIэ Iухьагъ

Тыгъуасэ АР-м и Лышхъуэ Тхьаклушынэ Аслъан Шэуджэн районым кIогъагъэ. Мэкъуогъум и 2-м район администрацием ипащэ ихэдзынхэу щыIагъэхэм текIоныгъэр къащыдэзыхыгъэ Мэрэтыкьо Аслъан иIэнатIэ зэрэлухъэрэм фэгъэхьыгъэ зэхэсыгъоу районым инароднэ депутатхэм я Совет илагъэм ар хэлэжыагъ.

Пстэумэ апэу республикэм игъэцэкIэкIо хэбзэ органхэм ацIэкIэ ар Мэрэтыкьо Аслъан къыфэгущылагъ, районым иэкономикэ хэхьоныгъэу ышIыгъэм къышчымыгъакIэу, лъыгъэкIотным зэрэщыгъуыгъэхэрэу къылуагъ.

— Районыр анахьыбэу къэралыгъо мылгъу зыщыкIагъэхэм ащыщ, чIыпIэу зыдэщытым ышкI къыкIыкIэ, инвесторхэмкIи хьопсагъоп, ары иэкономикэ хэхьоныгъэ ышIыныр къызэтэзылажэрэр, — къылуагъ Тхьаклушынэ Аслъан. — Арэу щытми, хэкIыпIэхэм тызэдалгыхъун, къызэдыхэтхынхэ фае, тэ тфэлъэкIыштымкIэ тыкъыделэщт, ежыри чаныгъэ хэ-лэынэу тыщэгъуы.

Нэужым иIэнатIэ зэрэлухъэрэр къэзыушыхьатырэ удостоверениер Мэрэтыкьо Аслъан ритыжыгъ.

Зэхэсыгъом ыуж АР-м и Лышхъуэ кIэлэцIыкIу ибэхэр зыщылагъэ еджэпIэ-интернатэу Шэуджэн районым итым кIуагъэ. Ащ чIэс кIэлэцIыкIу хэм псэукIэ амалэу яIэхэр нахьышIу шIыгъэнхэм фэгъэхьыгъэ унашъоу афишIыгъэхэр гъэцкIагъэ зэрэхъухэрэм зыщыгъэгъозагъ. ЕджапIэм ипащэу Лышхъуэ Хьарыет къызэриуагъэмкIэ, непэ пстэумкIи кIэлэцIыкIу 53-рэ ащ ащылагъ. Ахэм ателытагъэу, шапхъэхэм адиштэу яIэн фэе пстэури цагъоты, джыри гъэцкIэжыныхэр щэкIох.

ХЪУТ Нэфсэт.

Спартакиадэр Адыгеим къыщызэIуахыгъ

Гъэмэфэ спартакиадэу ОАО-у «Газпром газораспределение» зыфиIорэм ия VI-рэ шъолъыр зэнэкъокъухэм якызызлухын фэгъэхьыгъэ мэфэкI зэхэхъэ республикэ стадионэу «Зэкъошныгъэм» тыгъуасэ щыкIуагъ. Ащ хэлэжыагъэх Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэ игуадзэу Алексей Петрусенкэр, АР-м физическэ культурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитет итхьаматэу Хьасанэкъо Мурат, ОАО-у «Газпром газораспределение» зыфиIорэм щылажэхэрэм Иоф адэшIэгъэнымкIэ игъэlorышIапIэ ипащэу Игорь Шестаковыр, ОО-у «Адыггазым» игенеральнэ директорэу Сергей Колесниченкэр, нэмыкIхэри.

АР-м и Правительствэ ипащэ игуадзэу пэублэ псалъэ къышIыгъэ, АР-м и Лышхъуэ Тхьаклушынэ Аслъан ышIэкIэ къызэрэуэгъоигъэхэм шIуфэс къарихыгъ.

— Урысыем ишъолъыр зэфэшхьафэ 10-м къарыкIыгъэ лыкIохэр зыхэлэжэхэрэ зэнэкъокъур апэрэу тиреспубликэ щызэхэтэщэ. Псауныгъэр гъэпытэгъэным дакIоу, тирегион социальнэ ыкIи экономиче-

скэ хэхьоныгъэхэр ышIыныхэм спортыр фэлажэ. Физическэ культурэм ыкIи спортым апыщэгъэ цыфхэм япчъагъэ нахьыбэ шIыгъэным сыдигъуи тынаIэ тет. Джырэ уахътэ республикэ стадионым гъэцкIэжыныхэр щэкIох, Адыгеим имуниципальнэ образованиехэм зэкIэми мыш фэдэ псэуалъэхэр ыкIи псауныгъэр зыцагъэпытэрэ комплексхэр ащытIыныхэ гу-хэлъ тI. Дунэе мэхъанэ зIэ зэ-

нэкъокъухэр тиреспубликэ бэрэ щэкIох, ахэм спортсмен цIэрыIохэр ахэлажэх, — къылуагъ Алексей Петрусенкэм.

ЫшшэкIэ зигугъу къэтшIыгъэ спартакиадэр 2008-рэ илъэсым къышгъэгъагъэу рагъэкIокIы. Урысыем ирегионхэр зыдэщысхэ чIыпIэхэм ялгытыгъэу ахэр зэтыраутыгъэх. Адыгеим къыщызэIуахыгъэ Иофтхьабзэм хэлажэх Краснодар краим, Ставрополь, Белгород, Ростов хэкум, Къалмыкым, Темыр Осетием, Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Ингушетием, Къэрэщэе-Щэрджэсым, Дагъыстан къарыкIыгъэ лIыкIохэр. ЗэкIэмкIи спортсменхэм япчъагъэ 240-рэ мэхъу.

— Спартакиадэм икIэу хьа-лэу Тамбов щыкIошт, — къылуагъ Игорь Шестаковым. — Шъолъыр зэнэкъокъухэм анахь дэгъоу закышчызыгъэлъэгъо-гъэ командэхэр ыкIи спортсменхэр ащ щызэIуахыгъэх.

Мыекъуапэ къыщызэIуахыгъэ спартакиадэм къыдыхэлъытагъэх мини-футболымкIэ, атлетикэ псынIэмкIэ, волейболымкIэ, нэмыкI спорт лъэпкъхэмкIэ зэнэкъокъухэр. Мэфи-тIум къыкIоцI ар кIошт, нэужым зэфэхьысыжэхэр ашIыштых.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

ГъэхъэгъэшIухэр иIэх

Гурыт еджапIэр къэзыухырэ кIэлэ-еджакIохэм зэтыгъо къэралыгъо ушэ-тынхэр аухыгъэх. Илъэс 11-м шIэныгъэу аIэкIэлъ хъугъэхэмкIэ ахэм заушэ-тыжыгъ. Джи ящIэныгъэ гъогу зэра-пхыцт сэнэхъатим изгъэгъотын ыуж итых.

Адыгеим ыцIэ дахэкIэ рязыгъэорэ ныбжьыкIэу тилэр макIэп. ГъэхъэгъэшIухэр зышIыхэзэ гурыт еджапIэр къэ-зыухыгъэхэм ащышI ХъапкIэ Нурыет.

Нурыет Мыекъопэ гимназиу N 22-м шIэныгъэ куухэр щигъотыгъэх. Илъэс къэс еджапIэм, къалэм, республикэм ащызэхашэрэ олимпиадэхэм чанэу ахэ-лэжыгъ, теклоныгъэ е хагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр къащидихыгъэх, илъэс зэкIэ-лъыкIохэм биологиэмкIэ, дунэе худо-жественнэ культурэмкIэ, урысыбзэмкIэ зэхашэгъэ Урысые олимпиадэхэм ха-гъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр къащыхыгъ. Ащ нэмыкIэу, Урысые зэнэкъокъухэу

«Единство формул и пера» ыкIи хи-миемкIэ — «Наш дом — Земля» зы-филорэ викторинэмрэ ахэлэжыгъ, ха-гъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр къащиди-хыгъ. «Письмо Президенту России» зы-

филорэ Урысые ассоциациеу ООН-м зэпхыныгъэ дзылIэм зэхыцэгъэ зэнэ-къокъум зэрэхэлэжыгъэм исертификат къыратыжыгъ.

Джащ фэдэу еджапIэм щызэхашэрэ мэфэклI офтхъабзэ пэпчэ Нурыет ча-нэу хэлэжыгъ. Къэшэоныр, ордэ къы-лоныр икIасэх.

Ушэтынхэр пшъэшъэжыем дэгъоу ытыгъэх. Краснодар дэт Кубанскэ къэ-ралыгъо университетым химиемкIэ ифакультет чIэхъанэу фый.

ГъэхъэгъэшIухэр зилэ пшъэшъэжы-ем рихъухагъэр зэкIэ къызэрэдэху-щтым, езыгъэджагъэхэр, янэ-ятэхэр къымыгъэукуытэжъхэу игъэсэнныгъэ тапэкIи зэрэлгыгъэкIотэщтым уехъы-рэхъышъэжыныу щытэп.

ЫгукIэ къыхихыгъэ сэнэхъатыр зэ-ригъэгъотынышъ, тапэкIи тиреспубликэ ыцIэ дахэкIэ раригъэлонэу ХъапкIэ Нурыет тыфэлъало.

ПIАТЫКЪО Анет.
Сурэтым итхэр: ХъапкIэ Нурыет
янэрэ ятэрэ игъэсэх.

Автомобилыр Iахыгъ

ЧIыфэ зытелъ бзылъфыгъэу зылъы-хъуштыгъэхэр бэмышIэу къауытыгъ ыкIи иавтомобилэу «Ford Fiesta» зы-филорэр ащ Iахыгъ.

Илъэсныкъом къыклоцI хыкум при-ставхэм я Федеральнэ къулыкъу и Гъэ-лорышIапIэу Адыгеим щыIэм иIофы-шIэхэр бзылъфыгъэм лъыхъугъэх. ООО-у «Кубаньбанк» зыфилорэм сомэ мин 700 чIыфэу ащ ритыжын фэгъгъэ, ау ипшъэрылхэр ыгъэацIэщтыгъэхэп.

Иунагъо игъусэу къалэу Красно-дар зэрэщыпсэурэм епхыгъэ къэбар хыкум приставхэм къалэкIэхъагъэти, Краснодар и Прикубанскэ округ ихы-кум приставхэм бзылъфыгъэм зыщы-гъэбыллыщтыгъэр агъэунэфыгъ ыкIи ар къауытыгъ. ЧIыфэр зэрымты-жыярэм къыхэкIыкIэ автомобилыр ащ Iахыгъ.

ЛИТЕРАТУРНЭ МЭФЭЗЭХАХЪ

Инэф къытфигъэнагъ

Мэкьюогъум и 11-м, 2013-рэ илъэсым Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ тхылъеджапIэ адыгэ усаклоу, тхаклоу, драматургэу, АР-м искусствэхэмкIэ изаслу-женнэ ИофшIэшхоу, Къанду-рым ыцIэкIэ агъэнэфэгъэ Ду-нэе черкес премием, АР-м и Къэралыгъо премие ялауреатэу Къуекъо Налбый къызыхъу-гъэр илъэс 75-рэ зэрэхъурэм ипэгъокI мэфэклI щызэхашэ-гъагъ.

Литературнэ Иофтхъабзэм Налбый итворчествэ зигунэс шIэныгъэлэжыгъэр, тхаклохэр, сурэтышIхэр, артистхэр, ныб-жьыкIэхэр, кIэлэцIыкIу сена-ущэр ыкIи иунагъо шыщхэр хэлэжыгъэх.

МэфэклIым шIуфэс гушыIэ къыщышIыгъ Адыгэ Республи-кэм культурэмкIэ иминистрэу Къулэ Мухъамэд. Тхаклоу Къуе-къо Налбый иадыгэ лъэпкъ идахэ ыIуатэу, зэхаригъэшIы-кIэу зэрэщыIагъэр, творчес-кэ кIолчIэшхо зэрэхэлгыгъэр, итворчествэ зэрэгъэшIэгъонь, зэрэлэжыгъэр, Налбый зыплэгъ-гъукIэ е гушыIэгъу узыфэхъу-кIэ, укызэкIыгъаблэу, мурад иным укыфигъэушэу зэрэ-щытыгъэр, лъэуж нэф къызэ-рэтфычинагъэр кIигъэтхыгъ, итворчествэ пIуныгъэ-гъэсэ-ныгъэ мэхъанэшхо зэриIэр къыIуагъ.

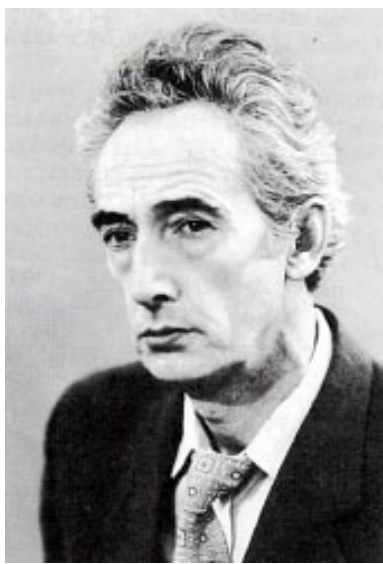
КультурэмкIэ министрэм игуадзэу ШъэуащIэкъо Аминэт 2013-рэ илъэсыр Къуекъо Нал-бый и Илъэсэу Адыгэ Респу-бликэм и Правительствэ иуна-шъокIэ зэрагъэнэфагъэр, ащ елгытыгъэу, зэфэдэкIэ тирес-публикэ Налбый къызыхъу-гъэр илъэс 75-рэ зэрэхъурэр игъэкIо-тыгъэу зэрэщыхагъэунэфы-кIыштыр, итхыгъэхэр зыдэт тхылъи 8-м щыщэу 6-р къызэ-рэдэгъэкIыгъэр, 2-у къэнагъэри къызэрэдэкIыштыр къыIуагъ.

Литературнэ мэфэклIэу «И оставил свет, шагнув в бес-смертие» зыфилорэр къызэ-Iуихэу гъэпсыгъагъэ тхылъ къэгъэлэгъонэу мы цIэ дэдэр зилагъэри, Къуекъо Налбый ицIыф шыкIагъэр, иусэIагъэр, игушысэIагъэр — зэкIэ игъашIэ зэрэзэкIэлъыкIуагъэр

къызышIотэгъэ фильмэри.

Ары. Тхаклоу Къуекъо Нал-бый я 60-рэ илъэсхэм адыгэ литературэм къыхахыи, илъэс 40-м ехъум зышъхъамысыжъэу тхагъэ, лэжыгъэ. Тхылъ пшIы пшIагъэ адыгабзэкIэ ыкIи уры-сыбзэкIэ къыдигъэкIыгъ. Поэ-зием, прозэм, драматургием ыкIи публицистикэм алъэны-къокIэ зэрифэшъуашэу закы-щызэIуихыныр фэукIочIыгъ. Илъэс 30-м ехъурэ усагъэ, ащ пыдзагъэу, ипрозэ къызэIуи-хыгъ. Драматургиеми хэзэ-гъагъ, физэшIокIыгъэри ма-кIэп. Налбый къыткIэхъухэрэ кIэлэцIыкIухэри щыгъупша-гъэхэп, бэ ахэми афитхыгъэр, арышъ, кIэн бай къытфигъэ-нагъ. Ар зэгъэшIэгъэныр, зэхэ-фыгъэныр, уасэ фэшIыгъэныр ары джи къэнэжыгъэр. Лъэп-къым пае шIур зылэжыгъэ зэлыашIэрэ усаклоу, гушпыса-клоу Къуекъо Налбый итворче-ствэ джары анахъэу пстэуми анаIэ тырадзэн фае зышIырэр.

Литературнэ мэфэклIэр зэри-щагъэ филологии шIэныгъэхэм-кIэ докторэу, АКЪУ-м ипрофес-сорэу ПЭРЭНЫКЪО Къутас. Налбый итворчествэ адыгэ ду-наим осэшIу зэрэщыфашIырэр, ипоэзии зэрэщытэу гум итхы-дэу, иусэ пычыгъо пэпчэ игу-шысэ жыкыащэу зэрэгъэ-псыгъэр кIигъэтхыгъ. Игушы-Iэ зэрэушъагъэр, зэрэиныр, зэрэлэжыгъэр, ащIэкIэ Налбый анахэ IэубытыпIэ ышIышты-гъэр лъэпкъ фольклоры, адыгэ шэн-хабзэхэр арэу зэрэщытыр къыIуагъ. Прозэм ылъэныкъо-кIэ ироманэу «ЩымыIэжъхэм ясэнабжъ» зыфилорэр литера-турнэ гушпысэ-саугъэт инэу зэ-рилгытэрэр, мы произведе-ниемкIэ Къуекъо Налбый зэ-кIэ адыгэ культурэр ыкIи зэкIэ лъэпкъым итарихъ гъогу къы-зэрэрилотыкIыгъэр къыхи-гъэщыгъ. Романыр новеллэ 17-у зэрэзэхэтыр, дунэе лъэпкъ культурэр образ гъэшIэгъон зэфэшъхъафэхэмкIэ, анахъэу МэщфэшIу ыкIи Гупсэ якъа-шъокIэ, адыгэ лъэпкъ лъачIэм иплъэзэ, адыгэм ыкуцI зыфэдэр къыгъэлэгъоныр Къуекъом зэрэфызэшIокIыгъэр, зэрэзэ-

шIуихыгъэрэм ягугъу къышIыгъ. «Зэкъомэз» зыфилорэ повестэу магическэ реализмэм ишапхъэ илъэу гъэпсыгъэми Налбый нэфынэмрэ шIункIымрэ ацы-пэхэр дунаим щызэнэсыхэу, щызэутэкIхэу зэрэщытыр къы-тыныр зэрэщыфызэшIокIыгъэр къыIуагъ, ащ тхаклоу иама-лъулай, иIэпэлэсагъэ джыри нахэ къыщызэIуихыгъэу Къу-тас ылъытагъ.

ЗэлыашIэрэ адыгэ тхаклоу Къуекъо Налбый ипроизве-дениехэр, зэкIэ итворчествэ цыфхэм зэрэшIогъэшIэгъоным ишыхъатэу, Москва 2010-рэ илъэсым литературэ мэфэклI зэ-рэщыфызэхашэгъагъэр, 2012-рэ илъэсым Налбый ыцIэкIэ твор-ческэ зэIуекIэгъухэр Тыркуем икIэлэ инхэу Стамбул, Анкара, нэмыкIэхэми зэрэащIыгъэхэр Къутас къыIуагъ.

МэфэклIым къилотыкIын зэ-фэшъхъафхэр Налбый ипове-стэу «Къушъхъэ шIуцI», ипоэ-зиекIэ («Чэрэз чыгъхэр», «Чыгур сыгу къышекIокIы», «Гум истафэхэр», ахэм анэмыхъIэхэри) къышашIыгъэх филологии шIэныгъэхэмкIэ док-торхэу ХъокIо Фатимэ, Хъа-кIэмыз Мирэ, филологии шIэныгъэхэмкIэ кандидатэу Хъуажэ Нурыет. ШIэныгъэ-лэжъэу Кирилл Анкудиновым зэкIэ Къуекъом ипрозэкIэ иеплэыкIэ къырилотыкIызэ, Налбый ипрозэ дунэе литера-

турнэ шапхъэ зэриIэр, ащIэ игугъэ тхаклоу зэрэкIэхъагъэр, шIоигъом зэрэблэмыкIыгъэр, зэрэтыригъэфагъэр игушыIэ щыкIигъэтхыгъ.

КъэгушыIэгъэ шIэныгъэлэжъ пэпчэ Налбый итворчествэ изы нэшанэ, изы лъэныкъо гъэнэф-агъэ горэ ипсалъэ къыщыхыгъэ-щыгъ, лэжыгъэшхо иIэу ылъы-тагъ.

Къуекъо Налбый иусэхэри, ипрози, идраматургии, икIэлэ-цIыкIу тхыгъэхэри жэбзэ бай гъэшIэгъон гурылогъошIукIэ зэрэтхыгъэхэр къаIуагъ. Адыгэ драмтеатрэм иактрисэу ХЪАТ-КЪО Анетэ «Апэрэ шIулъэ-гъум игугъэ нэф» зыфилорэм ипычыгъоу къызэджагъэм ыгъэ-рзэгъэхэу цыфхэр бэрэ Iэгу фытеуагъэх.

Адыгэ драмтеатрэм ирепер-туар Налбый ипьесэхэу «Псым ыхъырэ Iуашъхъ», «Пшы-оркы зау», «Тятэжъмэ яорэд-хэр», «СышъолъIу, сыжъу-гъэтIылыжъ!», «Саусыры-къо имашIу», «Шъэожъы-емрэ ЦэIунэжърэ» зыфило-хэрэм атехыгъэ спектаклэхэм я 80 — 90-рэ илъэсхэм зэра-гъэбаигъэр, непи ахэр къызэ-рагъэлъагъэхэрэр, кинофиль-мэу «Гугъэм имэзах» испенар-ие Налбый зэрэтхыгъэр, лъэпкъ театрэм Иоф дахэу зэрэ-дишIагъэр къыIуагъ Адыгэ

Лъэпкъ драмтеатрэм ихудо-жественнэ пашэу КУКЭНЭ Мурат.

МэфэклIыр къагъэдэхагъ зэ-лыашIэрэ артисткэу Уджыхъу (Беданэкъо) Марыет ыгъэсэрэ кIэлэцIыкIу творческэ купэу «Щыгъыжъый» зыфилорэм изыкъэшIын-къэгъэлэгъон-хэми. Ежъ Марыет къызэ-риIуагъэу, Налбый итхылъэу «Адыгабзэм фэлэзэр» къыз-фигъэфедзэ, кIэлэцIыкIухэр адыгабзэм, гушыIакIэм, шы-кIэм, хабзэм афегъасэх артист-кIэлэгъаджэм.

Къуекъо Налбый ытхыгъэ-хэм ахэлъ гушпысэ, къулай, зы нэф лъэш, джары тхаклоу цы-фыбэ зыкIыфшIэрэр. Нал-бый ицIыфыгъэ шэпхъэ-бзы-пхъэ агъэунэфэу Адыгэ Рес-публикэм исурэтышI нэбгы-риймэ ащ ипортрет (шъхъадж зэрэфэукIочIэу) ашIыгъ. Ахэр Къат Теуцожэ, Бырсыр Абду-лахэ, нэмыкIэхэри.

Зэхыхэм щыIагъ ыкIи къы-щыгушыIагъ сурэтышIэу Къат Теуцожэ. Къуекъо Налбый дэгъоу зэришIэщтыгъэм щэч хэлэп, ипортрети зы мафэ гор-рэм, зы сыхъаткIэ псынклэу зэ-ришIыгъэм икыэбар къыIотагъ. Ау Къагъым ыналэ анахэ зыте-тыгъэр илъэпкъ пае щыIэгъэ усаклоу, тхаклоу, гушпысаклоу Къуекъо Налбый, кIэн бай лъэпкъым къыфшыщызынагъэм, зыщыпсэугъэ унэ пашъхъэм саугъэт-мыжъосын къыщы-фызэIухыгъэныр ары. Ау ащ пьедестал имыщыкIагъэу, цыфхэм ащышэу, яклоу ахэ-тыгъ Налбый, джа ежъ зэрэ-щытыгъэм фэдэу шыгъэн фаеу ылъытагъ.

КъокIыпIэм щыпсэурэ лъэпкъ-хэм искусствэхэмкIэ ямузей икыутамэу Мыекъуапэ дэтым идиректорэу, архитекторэу Кушъу Нэфсэти мы гушпы-сэм дыригъэштагъ. Илгыгъэ-кIэ, ицIыфыгъэкIэ, иакъыл псыхъагъэкIэ узыкIырыпIы-нэу щытыгъэ Налбый, тхаклоу КIэрэщэ Тембот исаугъэт пэ-чIынатIэу имыжъосын бгъэу-чуныр зэрэпэсыгъэр, Адыгэ Республикэм иIэшъхъэтетхэр Иофым щыгъэгъозагъэхэмэ, Иофыр нахэ псынклэу зэрэ-кIэкIыштыр къыIуагъ.

Къуекъо Налбый илъэпкъ пае щыIагъ, инэфы, икIэни ащ къыфигъэнагъэх. Игугъу пшIы-ныр, ыцIэ шIукIэ епIоныр къы-лэжыгъ.

МАМЫРЫКЪО Нурыет.

ГъэцэкIэжьи́нхэр щэкIох

Тэхутэмыкье районим ит къуаджэу Пэнэхэс дэт гурыг еджапIэу N 4-м джырэ уахтэ гъэцэкIэжьи́н IoфшIэнхэр щэкIох. ЕджапIэм иапэрэ къат къыхиубыгтэрэ кабинетхэр зэкIэ кIэлэцIыкIу IыгыпIэм ратыжых. Сыда пIомэ джидэдэм ахэр зычIэс IыгыпIэр жьы дэдэ хугтэ, ащ къыхэкIыкIэ ар къызэхэоним ишынагъо щыI.

— КIэлэцIыкIу IыгыпIэу непэ еджапIэм ащыфэдгъэпсырэм зэкIэмкIи кIэлэцIыкIу 80-м ехуэ чIэфэшт, — еIо еджапIэм ипашэу ЛыIужы Азмэт. — Шапхэу щыIэхэм адиштэу ар гъэцкIагъэ хуыным пае амалтэу тIэр зэкIэ етэхьылIэ. АщкIэ лъэшэу ишIогъэшхо къытегъэкIы Тэхутэмыкье район администрацием итхьаматэу Шхьэлэхэо Азмэт. КIэлэцIыкIу IыгыпIэ кIэу ашIынэу чIыгу хэхыгъэ къафагъэнэфагъ, илъэсигIу-шым къыклоцI ар агъэпсынэу тэгугтэ, арыш, ар ашIыфэ кIэлэцIыкIухэр мыщ чIэсыштых.

ЕджапIэм ипашэ къызэриIорэмкIэ, кIэлэцIыкIу IыгыпIэр еджапIэм пэрыоху фэмыхуэнэу ары. Ахэм ячIэхапIэхэр шхьафых, зыкIи зэнэсыштытхэп. КIэлэ-еджакIохэр зыщеджэштхэ кабинетхэр екъух, кIэлэцIыкIухэри ачIэфэх.

КIэлэцIыкIу IыгыпIэм имызакъоу, еджапIэми гъэцэкIэжьи́нышхохэр рашIылIэх. Джырэ уахтэ шхьаныгъупчъэхэр кIэу хагъэуцох, еджапIэм ышхьы зэблахуэнэу агъэнафэ. Iоныгъом и 1-м ехуэлIэу гъэцкIэжьи́н IoфшIэнхэр аухынхэу мэгугъэх.

— Шхьаныгъупчъэхэм апае сомэ миллион, еджапIэм иунашхьэ зэблэтхуыным фэшI сомэ миллионий район администрацием къытфитIупшыгъ, — еIо Азмэт. — Тендер зэхэтщэни, гъэцкIэжьи́нхэр зэшIозыхыштыгъэ къыхэтхыштых. Ахьщэр имыкъумэ, джыри къытфыхагъэхонэу тагъэугъагъ, ауштэу зыхуэрэм еджапIэм

ицагуи зэтэдгъэпсыхьашт. Шхьэлэхэо Азмэт имызакъоу, сирээныгъэ гушIэ-

хэр апэзгъохыхэ сшIоигъу Адыгэ электрическэ сетхэм ятхьаматэу Натхэо Инвер, «Домбытхим» зыфиIорэм ипашэу Натхэо Пщымафэ, Тэхутэмыкье районим инарднэ Совет идепутатэу Тыркоо Шамилэ, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ псэолэшIэу Тыгъужь Адамэ. Мыхэр ренэу мылькукIэ IэпыIэгъу къытфэхуэх, щытхуэр адэжъ.

Пашэм къызэриIуагъэмкIэ, зэкIэмкIи еджапIэм нэбгырэ 215-рэ чIэс. Адрэ илъэсхэм ягъэпшагъэмэ, мы аужырэ илъэсхэм кIэлэцIыкIоу мыщ къычIахьэхэрэм япчыагъэ зэрэхъуагъэр шIукIэ къыхегъэщы. Мыгъэ я 11-рэ классыр нэбгырэ 12-мэ къаухыгъ. ГъэрекIуи мыгъи тыжьи́н медаль нэбгыритIумэ къахыгъ. КIэлэегъаджэхэр екъух, шхьэкIэфэныгъэр къэзылэжьи́гъэу, ныбжь зилэхэри мыщ цэлажъэх.

КIАПР Фатим.

Сурэтым итыр: кIэлэцIыкIу IыгыпIэр агъэцкIэжьи́.

• Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр •

Адыгэ Республикэм и Лышхьэ цыфхэм яупчIэхэм джэуапэу къаритыжьи́хэрэр

Журналистхэм къатыгъэ упчIэхэр

УпчIэ: СиупчIэ зыфэгъэхьыгъэр мэкъу-мэщыр ары. Мэкъу-мэщым ылъэныкъохэу ыпэкIэ дэдзых ашыгъагъэхэр алэз непэ зэрэтеуцожьи́хэрэр тинэрылэгъу. СигушыIэ зыфэгъэхьыгъэр сэдлэжьи́н ары. ЫпэкIэ тиреспубликэ исадхэмкIэ цIэрыIоу шытыгъ. ЕIанэ Ioфхэр мы лъэныкъомкIэ къызыIыхьэгъагъэх. НэмыкI лъэныкъоу зигугъу къэсшы сшIоигъор пынджIэжьи́н ары. О уишIошIыкIэ, мэкъу-мэщым исыд фэдэ лъэныкъохэр ара хэхьоныгъэ зэрагъэшIын фаехэр? Джыдэдэм зыдэлэжьи́р лъэныкъохэр арэп, нэмыкIхэр ары сэ зигугъу къэсшIырэр.

Джэуап: Республикэм имэкъумэщышIэхэм пынджIэжьи́ным зыкъырагъэлэтыжъу рагъэжъагъ. 2007-рэ илъэсым гектар мини 2,3-мэ пынджыр ашашIэ-гъагъэмэ, 2012-рэ илъэсым ащ гектар мини 5,2-рэ рагъэубытыгъагъ. 2012-рэ илъэсым пстэумкIи пындж тонн мин 21,5-рэ къахьыжьи́гъагъ. 2007-рэ илъэсым егъэпшагъэмэ, ар фэди 3,2-кIэ нахьыб.

Къэралыгъом мы аужырэ илъэсхэм субсидиехэр къазэрафитIупшыгъэм ишIуагъэкIэ республикэм сэдлэжьи́ным зыкъышIилэтыжъу ригъэжъагъ.

ГушIэм пае, 2007 — 2012-рэ илъэсхэм кIэ зэрыл пхъэшхьэ-мышхьэхэр къызыпыкIэштхэ чыгъхэр гектар 366,6-мэ ашагъэтIысыгъагъ, джащ фэдэу дэшхохэм ыкIи дэжьи́ехэм гектар 357-рэ арагъэубытыгъагъ.

Адыгэ Республикэм и Лышхьэу ТхьакIушынэ Аслъан Кытэ ыкъом журналистхэмрэ республикэм щыпсэхуэрэмрэ яупчIэхэм къэралыгъо телерадиокомпаниеу «Адыгея» зыфиIорэм иэфир занкIэкIэ 2013-рэ илъэсым жьоныгъуакIэм и 23-м джэуапхэр къаритыжьи́гъэх.

Мы къэтыныр зыщыкIогъэ уахтэм республикэм щыпсэурэ нэбгырабэмэ яупчIэмэ Адыгеим и Лышхьэ джэуапхэр къаритыжьи́нэу игъо фифэгъагъэп. ПэшIорыгъэшъэу макъэ къагъэлугъагъ упчIэхэу зиджэуап эфир занкIэмкIэ къарамытыжьи́гъэхэр къэбар жъугъэм иамалхэм къащызэрахаутыштымкIэ.

УпчIэхэр, джэуапхэр бэ мэхъух, ахэр зэкIэлъыкIохэу тигъэзет номерхэм къащыхэтутыштых.

2012-рэ илъэсым чыгъхэр гектари 115-мэ ашагъэтIысынэу щытыгъэмэ, планым къырагъэхуи, ахэм гектари 194-рэ арагъэубытыгъагъ. Ащ хэхэ гектари 179-у псынIкIэу къызыпыкIэрэ чыгъхэм арагъэубытыгъэр.

Мы илъэсым игъатхи псынIкIэу къызыпыкIэрэ ыкIи зыхэхьорэ чыгъхэр гектари 135-мэ джыри ашагъэтIысыгъ.

Тиреспубликэ ихьызмэтшIапэхэм 2012-рэ илъэсым цумпэ лъэпкэ зэфшхьафхэр гектар 541-мэ ашашIэгъагъ. ПстэумкIи цумпэ лъэпкэ зэфшхьафхэу тонн мини 3,5-рэ къахьыжьи́гъагъ. 2007-рэ илъэсым цумпэу къахьыжьи́гъагъэр зэрэхуштыгъэр тонн мин 1,0-рэ.

ФэбапIэхэм хэтэрыкIхэр нахьыбэу къащыгъэкIыгъэни нахь лъэшэу тынаIэ тедгъэтын фае. Муниципальнэ образованиеу «Мыекъопэ районим» иакционер обществэ зэфшIыгъэу «Радуга» зыфиIорэм мы аужырэ илъэсхэм фэбэпIэжъхэр шагъэцкIэжьи́гъэх, джырэ шапхьэхэм адиштэ-рэ фэбапIэхэр гектар 1,2-мэ

ашагъэпсыгъ. Ащ ишIуагъэкIэ фэбапIэм изы квадратнэ метрэ килограмм 35-м нэсэу хэтэрыкIхэр къышахьыжьи́гъэх.

УпчIэ: Адыгеир зыхэхьэрэ турист кластерым инеушырэ мафэ сыд фэдэнэу къыпшыхура? ЗэкIэми зэрэтшIэу, бэмышIэу ООО-у «Темыр Кавказым икурортхэр» зыфиIорэм ипашэ зэблахугъ. Билалов Ахьмэд иIэнатIэ IуКIыжьи́гъ. Ащ епхыгъэу Адыгеир сыда зыщыгугъын ылъэкIыштыр? Мы лъэныкъомкIэ политикэм зэхьокIыныгъэ фэхушта? ЫпэкIэ зээзгыныгъэу ашыгъагъэхэм кIуачIэ зэриIэу къэнэжьи́штых?

Джэуап: Курортэу «Лэгъо-Накъэ» ишIын епхыгъэ гухэльхэр зэрэщытыгъэу къэнэжьи́х. Билалов Ахьмэд иIэнатIэ зэрэ-IуКIыжьи́гъэм ащ зи зэхьокIыныгъэ фишIыгъэп. Экономикэ шьолгыр хэушхьафыкIыгъэм хэхьоныгъэ егъэшIыгъэным телытэгъэ Ioфтхьэбзэ зауIэмэ язэхэщэнкIэ, пэщэныгъэ зэрээрэхьашт шIыкIэмкIэ ыкIи ащ епхыгъэ пIалгъэхэмкIэ екIолла-

кIэхэр зэхьокIыгъэ хуштых. Адыгэ Республикэм ипредложение зыфэгъэхьыгъэр Адыгэ РеспубликэмкIэ Мыекъопэ районим экономикэ шьолгыр хэушхьафыкIыгъэу щызэхаштыр зыгъэлорышIэшт органхэм яструктурэ зэхьокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэр, джащ фэдэу курортэу «Лэгъо-Накъэ» игъэлорышIэкIо компаниеу щытыштыр къыхэхыгъэныр ары.

ЫпэкIэ зэрээзгыгъагъэхэм диштэу курортным инфраструктурэ къыхиубыгъэхэу апэрэ чэзыоу агъэпсыштыгъэр, ащкIэ уасэу ыкIи пIалгъэу щыIэхэр агъэнэфэгъахэх. НепэкIэ пшъэрылэу щыгъэр 2014-рэ илъэсым щегъэжъагъэу ахэм яшIын егъэжъэгъэныр ары.

Ащ нэмыкIэу курортэу «Лэгъо-Накъэ» игъэлсынIкIэ чэзыу пстэуми лыжэ курортхэм ягъэлорышIэн дунэе компание пэрытхэр къызэрэхэлэжъэштхэм ехьылIэгъэ зээзгыныгъэр 2012-рэ илъэсым провинциеу Больцано (Къыблэ Тироль, Республикэу Италиер) дашIыгъ.

УпчIэ: Урысыеми, Адыгей-

ми апэрэ чэзыоу ашызэшIохыгъэн фаехэм ашыщ унэ-коммунальнэ хьызмэтым епхыгъэ Ioфыгъохэр. Зы лъэныкъомкIэ, мы отраслэм лъэ-хьаным диштэрэ зэхьокIыныгъэхэр шышIыгъэнхэ фае. Арыш, мылькукIэ ищыкIэгъэшт. Адрэ лъэныкъомкIэ, коммунальнэ фэIо-фашIэхэм ауасэ къызэралэтырэм цыфхэр ыгъэразэхэрэп. Сыда мы лъэныкъомкIэ шIэгъэн фаер, Ioфым сыд фэдэ хэкIыпIа фэпIэгъурэр? Мы лъэныкьор гъэкIэжьи́гъэным телытэгъэу мылькур тыдэ къыкIыштых?

Джэуап: ГухэкI нахь мышIэми, коммунальнэ фэIо-фашIэхэм ауасэ къызэралэтырэр бэмэ япхыгъэу щыт. Ар инфляцием, ресурсхэр къычIэзыхырэ, ресурсхэр алэкIэзыгъэхьэрэ организациехэм уасэм ылъэныкъокIэ политикэу зэрахьэрэм япхыгъэу щыт.

Тэ къытфэгъэхьыгъэмэ укызытегушIын лъэкIыштыр республикэм икоммунальнэ инфраструктурэ изытэт зэрэдэир, ар жьы дэдэ зэрэхугъэр, процент 70-м ехуэр жьы зэрэхугъэр ары. Мы Ioфыгъом изэшIохын зы мафэп пэлухьаштыр. А Ioфыгъом изэшIохынIкIэ амалэу щыIэхэр тэлэгъуэх ыкIи ахэм Ioф адэтшIэ.

Мы лъэныкъомкIэ муниципальнэ образованиехэм якоммунальнэ инфраструктурэ эдиштэу хэхьоныгъэ егъэшIыгъэным телытэгъэ программэхэр штэгъэнхэ фае. Республикэ, федеральнэ бюджетхэм ямылькукIэ а Ioфыгъор зэшIопхын лъэкIыштытхэп.

(Джыри къыкIэлъыкIошт).

МЕДИЦИНЭМ ИОФЫШIЭХЭМ ЯСПАРТАКИАД

Псауныгъэр агъэпытэ

Адыгэ Республикэм ипрофсоюзхэм ящэнэрэ спартакиаду зэхашагъэм псауныгъэм икъэхуымэн иофышIэхэр хэлэжъагъэх. Алэрэ чIыпIэхэм нэбгыри 100-м нахьыбэ афэбэнагъ. Волейбол, стритбол, теннис, шахмат ешIагъэх, дартсымкIэ ялэпэлэсэныгъэ къагъэлэжъагъ.

Апэрэ чIыпIэр Адыгэ республикэ симэджэщым икомандэ фагъэшъошагъ, Джэджэ район симэджэщыр ятIонэрэ, Мыекъопэ район симэджэщыр ящэнэрэ хуэгъэх. Адыгэкъалэ

игупчэ симэджэщэу К. Батмэным ыцIэ зыхьырэ икоманди уштыхуэнэу зыкъыгъэлэгъуагъ.

Зэнэкъокъум хэлэжъагъэмэ афэгушIуагъэх АР-м ипрофсоюзхэм я Федерацие и Тхьаматэу Р. Устэр, ащ игуадзэу

Хь. Гъуагъор, АР-м псауныгъэм икъэхуымэнIкIэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Г. Савенковар, нэмыкIхэри. Хагъэунэ-фыкIырэ чIыпIэхэр къыдэзыхыгъэмэ шIухьафтынхэр афашIыгъэх.

Къашъор ыпсэ щыщ

Зисэнэхьат шлу зылъэггүрэ цыфыр
насыпышлоу плъытэн плъэкышчт. Непэ
нэгуасэ шгузыфэтшышчт калэр ахэм
ашыш.

Бахъуко Азрэт Налшык кышы-хуыгъ. Гурыт еджапIэм шеджээз къышкo кружокым клоштыгъэ. Ансамбл цыклоу нужым ац шызыхащэгэм къэлэ ыкI республикэ зэнэкоьхухэм хагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр къащыдихыштыгъ.

— Сиңыкүгүм кышсегъжаагъзу
сыкъэшъо. «Гушылакъ умышъээ къз-
шыуаклр пшлагъ», — ало силахылтхэм,
— кьелуатъ Азрэт. — Къашъом нэмы-
клъу бэнэными сыпыльтыгъ. Ау тлүмэ
яз кыхъэхынэу кызысалом, къашъом
зыфэзгъэзагъ ыкли ащ сырыклъгъо-
жыырэл.

Азрэт гурыт еджапIэр кызыеухым,
ильэс 6-м еххурэ кыэшьоко ансамб-
лэу «Синды» зыфиIорэм хэтыгъ. Нэу-
жым ансамблэу «Кабардинкэм» ильэ-
ситIо кыпшышгуагъ.

— «Кабардинкэм» апэ сызыхахьэм
ильэси 2 нахьыбэрэ сыкыщышъонэу

хуугъяп. Уахтэ тешлагэу ансамблэм
сыхэхажынэу кызысэдждэхэм, семы-
гуншысэу кээзгээзэжыгыг, — ело кла-
лэм. — Кьалэхэр эзэгьэлээгунхэр,
цыхфхэр нэлуасэ сшынхэр сиклас.
Тыздэклорэ чыплэм елытыгэу кьа-
шпоу кьышашыхэрэм сяплтыныр сыгу-
рехы, ащыц горэхэри эзэгьашлэ
сшюигу.

КъэшыокIо сэнэхьатыр кынэу шыт. Ансамблэм хэтхэм ягъусэу къашьохэм ежыри зафегъэхьазыры, ау хэушь-хьафыкыгъэу Iоф зыдишIэжкын фаеу мэху, сыда плэм ахэм къамышышыту-хэрри кешIых.

— Урыс мэкъамэ зэхэсхымы адыгкӀэ сыккӀэшхь. ТиреспубликӀэ имызакъоу, Урысыме Ӏккыб кӀыралхэмы сакхӀӀӀӀӀӀӀ хуыгъ. АхӀм ащӀыпсӀурӀ тильӀӀккыгъухӀӀӀ нӀуӀасӀ сфӀхуӀгъӀ, — кӀьӀуӀатӀ АзрӀт. — СценӀм сыгътехӀаным ыпӀкӀӀ сыдигъуи сӀгумӀкы. СыгукӀӀ сырӀэххатмӀ сыгъемыхъӀми хуышт, лъӀӀӀӀӀӀӀ горӀм сызӀрӀӀхуӀкыӀщтыр гъӀӀӀӀӀӀӀӀ.

КъэшыокІэ-шыкІэу иІэмкІэ тирес-

публикэ шыпсэүхэрэм шү альэггүгэ
ансамблэу «Кабардинкэм» Бахьюкё
Азрэт икээшьюкё шэхьа. Калэм
ишэн-зекулакёки, игупшысакёки,
шылакём зэрэплтырэмки купкэ хэльэу
кытышыхүгэ.

ШХОНЧЫБЭШИЭ Рүзан.

Сурэтым итыр: **Бахьукьо Азрэт.**

Хымэ сабий хьурэп

Донорхэм я Дунэ мафэ ехьулІзу Адыгэ Республикэм и Наркоконтроль иЮфышІзу Сергей Кукобин лыы зыщатырэ станциеу Мыекъуапэ дэтым кыыфырашыкІлгъ.

Пшэзшэжыы цыклоу зыкышшо ипроцент 12 машлом ыстыггэм ипсауныггэ изыгет зэрэхыльэр Сергей кырауагь. Ищыкэггэ зьыр зэрамыэм ыкйи ар гытыгъуаеу зэрэщыгым кыхыкэлэу ащ Изпылэггу фэхьунхэ алтэкыштыггэп.

Донорхэм я Мафэ ехбулгу Наркокон-
тролым Юф шызышлэхэрэм зэкэми лы
атыгь. Сергей донорхэм ахэтыгь. Аш
ылырэ сабым ылырэ зэрээзфэдэхэм
кыхэклыкэ Ипылгуу фэхунуу врачэр
кьелъугьэх, лъэшуу зэрэшыгугьыхэрэр
кьыралугь.

Сергей Кукобин лыы зыщатырэ станцием псынкізу нэсыгъ. Кынынгъо ифэгъэ пшъэшъжыьем зэрэфлъэкІу дэІпыІагъ, псаоу кыгъэнжыыгъ. «Хымэ сабый хъурэп», — ыІуагъ ащ.

(Тикорр.).

● КъэбарыкIэхэр ● КъэбарыкIэхэр ● КъэбарыкIэхэр ● КъэбарыкIэхэр ●

Псынклагбоп хульфыггэ закьюу унагьом укыинэнышгь, зэкIэ хульфыггэ Iофхэр зеп-хьанхэ фаеу ппшгэ кызыдаф-кIэIэ. Ар кын дэд уныбжь ильэс 16-м шокIыггэ кьодые зыхьукIэ. Ащ фэдэ чIыпIэ ифэггагь Блэггьожь Хьасан Бэгь ыкьор. Ятэ идунай ыхьож-и ышпыхьухэу Хьанифэ, Сэ-ламэт, Цэуал, ятэшпыхуоу Аз-хьан, янэу Мьылымн кьа-лээхэнэггагь. ШьIэныггэм кьыфихьыггэ кьиныггьохэм апэшIуекIозэ, Нэштукьуае баеу дэсхэм афэпщылIы-щыгь. Ахэм кьыратырэ тIэ-кIумрэ ышпыхьумэ кьагга-хьэрэмрэ зэхаггэхьожьызе зы-горэушгэу шьIэшщыггэх. Ащ дыкIыггьоу Хьасан еджэным пыщагэ хьуыггагэ. Ау ащ фэдэ амал иIэ зыхьуггэр Совет хабзэм ыуж. А лээхьаным ыныбжь ильэс 23-м нэсыггагь. Ежь кьыдеджэщыггэхэм игу-рыIуакIэIэ Хьасан кьахэщы-щыгь, кьаIуатэхэрэр дэгьоу кьыгурыIошщыгь.

Ликбезым шишлагээр шомолзу еж юф зыдишлэжыцтыгь. А лэханым тхылхэр мэклагэх, узытетхэн цылагэп. Унагом щыц горэ кьалэм зыклом кыффахырэ гэзетхэр ыгэфедэщтыгь, ахэм атетхэщтыгь, итхагэхэр кыгурьмылощтыгэхэми, игуагэуджэщтыгь. Ащ тетэу урысыбзэклэ тхэклэ-еджаклэ зэригьэшлэгагь.

А лъэхъаным къуаджэм колхоз шызэхашэгъагъ. Ащ тхьаматэу фашыштымкIэ бэрэ лыхъуагъэхеп, Хьасанэ кышшүүцугъагъэх. ЗэкIэмэ апэ

колхозым хэхяггэх иунагбо
исхэр. Цыфхэр бэмэ ащы-
клэщтыггэх нахь мышлэм,
зэрэггэчэфыхэу лоф ашлэ-
щтыгг, шылэныггэ амалхэм
ахахьщтыгг. Ау ошлэ-дэ-
мышлэу Хэггэгу зоошхор
кьежы, колхозым ищылаклэ
кьин кьэххыгг, зэклэ хуль-
фыггэхэр яхэггэгу кьаухь-
мэным фэшл заом ашггэа-
ггэх. Хьасани партием ирай-
ком иапэрэ секретарь джэ
бэрэ клуагг, лъэгу тхылъ
фитхыгг заом лухьэ шлои-
ггэу. Ау ежыр зылут Эна-
тлэри заом фиггэдзэ, пар-
тийнэ пашэм Иизын кьыри-
тыщтыггэп. Ауми, жажэщты-
ггэ уахьтэр кьэси, Теуцожь
райвоенкоматым иунашггклэ
фронтым луханэу хьуггэ.

Апэ маршалэу Шаталовыр зипэшэ Темыр дээ купым хэ-
фаг, чыпылэ зэфэхьафыбэ-
мэ ащызэуаг, Берлин нэсыг.
Заом партием шыхэхьаг. Иззо
гьогу лыбгэкьуатээ, тлогьог-
го хьылэу каулаг. Кьалэу
Ленинград шхьафит шьжыг-
гьэным пае пхьашэу зэрээуа-
гэм, кьалэхэу Мга, Тосно,
Луцк, Вейхарово шхьафит
шьжыггьэныхэм льыблэнагэу
ащызэррихьагэм уасэ кьафи-

шлыгэ, Аппшээрэ командовани-
ем ипашэу Сталиныр кызээрэ-
фэразэр кызылотыкыяр тхы-
лэу ар зыкэлтэжыгээр плэ-
гоогого Хьасанэ кыыфагэз-
шэошагэ. Джащ фэдэу ме-
дальхэу «За отвагу» тгого-
гого, «За боевые заслуги», «За
оборону Ленинграда», «За обо-
рону Сталинграда», «За побе-
ду над Германией» зыфиохээр
псэемиблэжэу зэрэзуагтэм
пае кыылэжыгэх.

КъызэрэтIуагъэу, Хьасанэ
Берлин щызэуагъ, ау Рейхста-
гыр зыштагъэхэм ахэтыгъэп.

Даниел кыыхубытэрэ хыгэхууну Беренхольм зыкышчызылэтыгээ фашистхэр зэхэкютэгэнхэм фэшлагэклогээ дзэм хэфэгбаг.

Заор аухи Теклоныгээр кыдахыгээу 1945-рэ ильэ-
сым Хьасанэ к'уаджэм
кыгызэзжыгь. Кык'эльы-
к'логэ ильэсым колхозуу
«Ленинскэ комсомолым» ит-
хьаматэу хадзи, Юфш'эным
ифронт Юуцуагь, фашист-
хэм зэхэг'этэк'юг'э хьыз-
мэтыр зыпк'э иг'эуцожь-
гэным фежыагь. Фашист-
хэр зыми шьхьасыг'эхэлэ,
ахэм агоуцог'э полицайхэм
унаш'юу к'афаш'ыхэрэр
аг'эцак'лэхээ к'оджэ миль-
кур зэрапх'юг'агь. Зэк'лэри
ик'лэриг'лэу г'эпсыжыг'ээн
ф'эяг'э.

Къуаджэм шыццэу КЫКІ
Пэзадэрэ а лъэхъаным кІэлэ
дэдэгъэ Яхьулэ Шумафэрэ
гъэбылгыгъэкІэ кыгъэнжы-
гъэ мэл тІэкІур ары мэлхъуны
колхозым зэрэщырагъэжъ-
жыгыгагъэр. Бжъэхъуным иЮ-
фи ащ фэдагъ. Былымхэр зы-
чІэтышт бгыгъэхэр зэтэгъэп-
сыхъабыгъэнхэмкІэ лъэшэу
яшхуагъэ кыгъэкІуагъ КЫ-
кыхъу Къарэм, Заурбэч, Иб-

рахымз, Къэлэубат, Ерджы-
бэ, Абыу, Пэзадэ, Шэуджэн
Хьамидэ, Бэгугьэху Мулиэт,
Исмахилэ, Аскьэл, Бэчмызэ,
Хьасанэ (Хьэмагэ ыкьу), Уды-
кIакохуэ Тайбат, Къэлэшъау,
Алый, Сахьидэкьо Гошсэхуэ.
Ахэм ыкIи нэмыкIхэм яшIуа-
гьэкIэ колхозым агэрэ лъэбз-
кьухэр ышIыхуэ ыублэгъагь.

Колхозым зы трактор нылэп илагэр. Ар загээнэклэжыклэ зы мэфэ закъо Иоф рагэшлэн алэ-кыштыгы, етлани кэутэжыкыштыгы. Хэклэплэхэм яусэхээз, колхозым иправление рихэу-хэгэагы нахэ клэучлэ зилэ чэмхэр чыгум ижбон хагэлэ-жэнхэу. А шыклэм шулагэ горэ кытыштыгы. Джащ тэтэу 1947-рэ илэсым Иоф ашлагэ, тыклэгушюу лэжыгыг дэхэклэй кыахыкыгыагы.

Хысанэ илофшлакэ уасэ кыфашыызэ Адыгэ хэку партконференцием иделегатэу ыкIи партием ихэку комитет хэтынэу 1957-рэ илэсым хадзыгъагъ, 1958-рэ илгъэсым ВДНХ-м агъэклогъагъ. Джащ фэдэу партийнэ ыкIи общественнэ лофшэнхэм ишгъыпкбэу ахэлажэщтыгъ. Заомрэ лофшэнымрэ яветеранэу Блэгъожь Хысанэ 1972-рэ илгъэсым идунай ыхъожыгъ, кIэлитфырэ пшэзшыищ-рэ илагъэх. Ахэр ыплугъэх, ригъэджагъэх. ГухэкI нахь мышIэми, льфыгъитфым ядунай ахъожыгъ, адрэ къэнаггэхэр кIэлэегъаджэх, геологи ахэт.

УДЫКИЭКО Казбек.

Нэшъукъуай.
Сурэтым итыр: Блэгъожь
Хьасан.

ФЭДЗХЭМ ЯЖЬОГЬО ЦЫКЛУ

Альэскыр Джэнэт 2010-рэ ильэсым республикэ зэнэкьокьоу «Адыгейм ижгоьжыкьехэр» зыфиорэм а I-рэ степенъ зиэ лауреатыцэр кьышдыдихыгъ. 2011-рэ ильэсым Адыгэ Республикэм икомпозиторхэм яреспубликэ фестиваль хэлажы, ащи а I-рэ степенъ зиэ лауреатыцэр кьышдыфагъэшпошагъ. 2010 — 2013-рэ ильэсхэм республикэ зэнэкьокьоу «CANTABILE» зыфиорэм лауреат шыхугъ. 2013-рэ ильэсым романсымкIэ швольыр зэнэкьокьоу «Пока горит свеча» зыфиорэм хэлажы дипломыр кьыфагъэшпошагъ.

Клэтэцыклухэм ыкли ныбжьыкIэхэм я Дунзе зэнэкьокъоу «Хрустальный шар» зыфилоу мэлъытфэгъум и 28—29-м къалэу Пятигорскэ щыкIуагъэм а I-рэ степенъ зылэ дипломыр Джэнэт къышчыфагъэшшошагъ. Фестиваль-зэнэкьокъум къалэ ыкли шьолъыр зэфэшхьафхэм къарыкIыгъэ ныбжьыкIэ снаушчхэр къекIоллэгъагъэх. Кошхкэблэ районым иадминистрацияе ипашчэу Хьамырзэ Заур Iэпыгъэоу къаритыгъэм ишIуагъэкIэ мы зэнэкьокъум ищытху аригъалоу хэлъжагъэ къуаджэу Фэдз игурыт еджакIуэ N 11-м икIэлэеджаклоу.

илъэс 13 зыныбжъ Алъэскыр Джэнэт, ащ ик'элэегъаджэр А. Алъэскырыр ары. Орэд къ'элонымк'э пш'эшъэжъые цык'лум с'энаушыгъэу хэлъыр жорим хэтхэм ык'и ащ ед'элугъэхэм кыыхагъэ-щыгъ. К'эух гала-концертэу ыужырэ мафэм шыагъэм Фэдз ик'ыгъэ орэдыо цык'лум теклоныгъэ кыызэрэдиыхыгъэр к'эзыушыхатырэ дипломыр кыщы-ратыжыбгъ.

Тыгу кыддеИэу Джэнэт тыфэгүшл. Тапэки итворческэ гэхьагэхэм ахигэхьонэу, ренэу ыцлэ дахэклэ аригэлонэу тыфэлал.

(Тикорр.).

Районым Ионыгъом зыщешъомбгъу

Кошхъэблэ районым гъэзетэу «Адыгэ макь» цы

«Хьэри рапсыри зэдылутэхыжых»

Мэкью-мэщымкIэ гъэлорышIапIэм ипашэу Сэмэгъу Заур дьтиIэгъэ зэдэгущыIэгъур

Кошхъэблэ районым коцыр гектар мин 13-м фэдиз хъазырым кыщагъэкIыгъ. Ащ илухыжын мэфэ заулэкIэ фежъэщтых.

Районым игубгъохэм хъэу арылхыгъэр гектар мини 3,7-м тIэкIу ехъуштыгъ. Ионыгъом и 18-м ехъулIэу ащ щыцэу гектар мини 2,5-м фэдиз илухыжыгъ, гектар тельытэу центнер 35-м ехъу кырахыгъ.

Рапсым рагъэубытыгъэр гектар мин 1,7-м ехъуштыгъ, тыгъуасэ ехъулIэу ащ щыцэу гектар 700-м ехъу аугъоижыгъэм изы гектар центнер 17-м ехъу кытыгъ.

хыгъэ бжыхъасэхэр мыгъэ чыгулэжыхэм дэгъоу кытэнхэу гугъэщтыгъэх, сыда кызылхыгъэр хъэм ащ нахъ кымытыныр?

— Специалистхэм зэрало-рэмкIэ, хъэ хъасэхэм зэрар языхыгъэр макIэп. Анахъэу кы-хагъэщыхэр кIымафэм ос макIэ кызырсыгъэм, гъатхэр зэрэогугъэм кяхэкIэу лэжыгъэ хъасэхэм ящылIэгъэщт шынэгъакIэр икIоу зэралэкIэ-мыхъагъэр ары. Хъэ хъасэхэу зилухыжын фежъэхэрэм ятеп-лъэкIэ уагъэрэзэнэу шытыгъэх, ау къарыкIырэр бэп.

— Комбайнэу шъуилэ пчъагъэмкIэ лэжыгъэр игъом шъуугъоижын шъулээкIышта?

— Комбайни 124-рэ тIл, ащ щыцэу непэ Иоф зэрагъашIэрэр 80-м фэдиз хъазыр. Адрэхэри зэкIэ коцым икIэлэжын хэлэ-жъэщтых. Техникэм Иоф зэрэ-рагъашIэщт гъэстыныпхъэм шы-кIэрэ ахэтэп. Механизаторхэри екIух. Арышъ, комбайнэу тIлэ пчъагъэмкIэ Ионыгъор игъом зэшIотхыным иамал тIэкIэлъ.

— Рапсым илухыжыгъуи къэсыгъэба?

— Ары, хъэм илухыжын

тызыфежъагъэр мэфэ зытIуш нахъыбэ мыхъугъэу рапсыми игъо къэхъугъ. Аужырэ мафэ-хэм лэжыгъытIури чыпIэ за-улэмэ ащызэдаугъоижы. Рап-сым илухыжын анахъ дэгъоу зыщызэхэщагъэхэм ащышых Игнатевскэ, Натырбые, Кош-хъэблэ къоджэ псэупIэхэр. Ахэм гектар тельытэу рапсым центнер 15-м кыщымыкIэу къащырахы.

— Шъуикоц хъасэхэм язытет джы тыщыгъэ-гъуаз.

— Районым жъокIупIэ чы-гухэу илхэр шIуагъэу къа-

тырэмкIэ зэфэдэхэп. МакIэп тилэр мыжъуакIэ бэу зыхэлъ чыгъоу. Ахэм кяхэкIэу чыпIэ псэуми лэжыгъэхэм къащы-рахыжыгъэр зетекIы.

Коцэу лутхыжын фаеу тилэр гектар мин 13-м фэдиз хъазыр. Анахыбэу коцыр кызыщагъэ-кIыгъэхэр къоджэ псэупIэхэу Натырбыер — гектар 2374-рэ, Лэшэпсынэр — гектар 1708-рэ, Фэдзыр — гектар 1515-рэ, Майскэр — гектар 1417-рэ, Дмитриевскэр — гектар 1454-рэ. ТэркIэ анахъ мэхъанэ зилэ лэ-жыгъэр игъом чIэнагъэ фэ-мыхъоу тыугъоижыным фэшI амалэу зэкIэ ищыкIагъэхэр тичIыгулэжыхэм алэкIэлъых. Коц хъасэхэм комбайнэхэр за-хъащтхэ уахтэри чыжъэ-жъэп, тызэрэгугъэрэмкIэ, мэфэ заул къэнэжыгъэр.

— Ионыгъом хэлажъэхэрэм ИофшIагъэу ялэхэр зэфэшъухысыжын-хэшъ, анахъ гъэхъэгъэ дэгъу зышIыгъэхэр хэжъугъэунэфыкIыштыгъа?

— Ары ильэс къэс районым зэрэщашIырэр. Комбайнэхэу Иоф зэрашIэхэрэр, транспортэу лэжыгъэр зэрэзэрашIэрэр зыфэ-дэхэм елътыгъэу пэрытны-гъэр зыубытыхэрэр ахъщэ шIухафтынхэмкIэ хэдгъэ-унэфыкIыштых.

— Заур, тхъауегъэпсэу гушIыгъу укIызырэт-фэхъугъэмкIэ, шъуирай-он Ионыгъор дэгъоу цы-зэпыфэнэу шъуфэтэлэ.

Зураб ихъызмэтшIапIэ апэ ит зэпыт

Районым мэкью-мэщымкIэ игъэлорышIапIэ ипашэ игуадзэу Тхъабысым Айдэмыр гъусэ кыт-фэхъушъ, ямашинэу «Нивэм» ти-сэу Ионыгъор зыщыкIорэ чыпIэ заулэмэ талъэлэсы. Апэу тэкIо кьутырэу Игнатевскэм.

Ятэ уеплътынышъ, икIалэ уасэ фэшIын фаеу зэралорэм шъып-кыагъэу хэлъыр нафэ кыппфэ-зышIэу узылукIэрэр макIэп. Ащ фэд Кошхъэблэ районым бы-лымхуным ыльэныкIэ уай-уай Зыхъэ Хъазрэтбьеу ильэсы-бэрэ зищыгъу аIотагъэм ыкIо ятэ лъагъоу хыхыгъэр мэкъумэщ хъызмэтым шылъызыгъэкIотэрэ Зураб. Ильэс заулэ хъугъэ кы-

тырэу Игнатевскэм ащ щызэхи-щэгъэ мэкъумэщышIэ-фермер хъызмэтшIапIэу «ЗыхъэкIэ» зэ-джагъэм чыгулэжынымыкIэ игъэхъагъэхэм ахигъахъозэ ыпэкIэ зылъыкIуатэрэр.

Ащ апэу тэкIо. Зураб тылу-кIэнэу хъурэп, райсоветым иде-путатышъ, сессием щыIэу кы-чIэкIы. ТылокIэ хъызмэтшIапIэм иагрономэу ТхъаркIохъо Му-хъарбий. Ащ кытфелуатэ чыгу гектар 800 зэрагъэлажъэрэр, хъэ гектар 200-у ялагъэр комбайни 5-кIэ мэфэ ИофшIэгъуиплIым кыкIоцI зэрэлуахыжыгъэр, рапс гектар 200-у кыагъэжыгъэр комбайнишIкIэ зэраугъоижыгъэр,

гектар тельытэу центнер 39-рэ кызырэрэхыгъэр. Ахэм атесых Алексей Жук, Александр Абра-мовыр, Сергей Чернышевыр. Комбайнэхэм къаложырэр ачIэ-зыщырэ машинэхэм арысых Алексей Губаревымрэ Зеушэ Муратрэ. Сурэтхэр атэгъых Сергей Чернышевымрэ Зеушэ Му-ратрэ. Рапсым изы гектар цен-тнер 15-м кыщымыкIэу къэты.

— Чыгъоу хъызмэтшIапIэм илэр кьутырэдэхэм кыафэгъэза-гъэхэр арымэ, сыда ахэм Зураб зэ-рэтэрэр? — теупчIы тигушылэгъу.

— ЗэкIэри егъэрэзэх. Лэжы-гъэ зэфэшъхъафэу килограмм 1200-рэ, тыгъэгъэзэ дэгъэ литрэ 40, шъоушъыгъу килограмм 30 пай пэпчъ ареты.

— Коцми игъо къэсыба?

— Тикоц хъасэхэми комбай-нэхэр шIэхэу ахэтщэщтых. КомбайнифымкIэ коцэу тилэр зы тхъамафэкIэ тыугъоижышты.

— Хъэм кыпыкIыгъэ уар-зэм сыда ешъупэсырэр?

— Неклох, шъозгъэлъэгъун, еIошъ, тецэ хъэр зыщылуахы-жыгъэ чыпIэм.

Хыпкым тракторитIу хэт. Уарзэу тнок ашIыгъэр зым «ылэ кIыхъэкIэ» кештэшъ, адрэ трак-торым пышIэгъэ тележкэ кIы-хъэм релъхъэ. ДжарэушIэу хып-кым уарзэр хашышъ, хъандзоу зтыралъхъэ (ахэми сурэт кьате-тэхы). Мухъарбий кызырети-лорэмкIэ, уарзэр ежъэхэми агъэ-федэ, зичIыгу Iахъхэр кыафэгъ-гъэзагъэхэми араты ящыкIагъэм фэдиз ыпкIэ хэмьлэгъу.

ДжарэушIэу мыгъэрэ Ионы-гъом районым зыщешъомбгъу. Мэфэ благъэхэм коцым илухы-жыны зэлыфежъэщтых.

*Нэкиубгъор
зыгъэхъазырыгъэр
ЛIЭХЪУСЭЖЪ Хъаджэртбий.*

Сыд фэдэрэ цыф лъэпкъи кыкълурэ гъогур ыбзэ епхыгъ. Лъэпкъыр багъомэ, бзэми зезужыжы, хахьо ешы, лъэгаплэ горэми нэсы. Сыд фэдиз кын лъэпкъым ыльэгъуми, сыд фэдизрэ клодыплэ ифэми, бзэм ахэр дешэчы, клодыпэни елъэкы. Убыхыбзэм къехулагъэр аужырэу Тхьэм ешл.

Адыгабзэм фэгъэхьыгъэу анахь хуэгъэ-шлэгъэ иныр къэралыгъуабзэ зэрэхуэгъэр ары. Ар лъэгаплэ гор, ау ащ пытэу утетыныр зылэ ильыр тэры — ар зиныдэлъфыбзэхэр, ащ фэлажэхэрэр, дэлажэхэрэр ары. Шылыныгъэм кыныгъо бэдэдэмэ шапхырыкыгъ тыбзэ, джы-

рэм, къарыклоштым, ау «зышхъэ мыузырэм уишхъэу зфэмыуат» зыфэпшоштыр нахь къыттеклоу кысшлошты. Сэшлэ сз хэкълплэу мылофымкълэ шылар ныбжыкълэмэ зэрэмыпхыгъэр, мышкълэ нахь куулоу уплъэнэу зэрэщытыр, ау рыгушылэхэмэ сшлоигъу, хэкълплэу шылым ехьылэгъэ упчлэхэр яклэегъаджэхэм араты сшлоигъу, Интернетым къышчууэрэ Иофыгъомэ яеплъыкълэхэр къаралуалэхэ сшлоигъу, лъэпкъым икътэмэшхоу тхьамыклагъом хэтым ал фэузынэу сыфай.

Зыми тхьагъокълэ ихэгъэу къыбгынэрэп, ар къызыгуры-

зытлылэсыщтыгъэ уахътэр, комсомолым типлоу, тисабыймэ галстук плыжыжхэр адэльэу, а зы шгуашэр тиеджакломэ зашэгъ уахътэр. Ау непэ а телевизор дэдэр Иофшлэгъу ужым зыхэбгъанэкълэ зыныбжы имыкыгъэ пшээшъжыкыгъэхэр зэрэзэрэуагъэрэр, ным исабый зэрэчлэдыжыжырэ... Джы шылэ ныбжыкълэ движениехэм гур агъэклоды, ахэм жьалымагъэр апхы, уззусэщтыр умышлэу пчэгум укъенэ.

Шыпкъэ, мы Иофыгъохэм ядэгъэзыжынкълэ унагъом, еджаплэм япшээдэкълэжъ къезгъэлыхэрэп, ау непи, нычэпи адыгабзэмкълэ, адыгэ хабзэмкълэ,

ау сз сшлэрэр зы — уфэе дэдэмэ, ахэм лэзэгъу къафэбгъотышт. Зисэнэхьат шлу зыльэгурэ клэлаегъаджэм ыбзи, ихабзи къытклэхуэхэрэ ныбжыкълэмэ алъыгъэлэсышт, шуагъэ къэзытын фэдэ амалыкълэмэ алъыхуышт.

Къэралыгъо шапхъэу зигугъу къэсшыгъэм лэкълэб къэралыгъуабзэмэ язэгъэшлэн нахь уасэ реты. Ар дзеп, непэ дунаир зытетымкълэ, игъо шыпкъ. Ау гухэкълэр тэ тильэпкъыбзэ уасэ горэ къызэрэрымтырэр ары. Къэралыгъоу зыбзэ здэгъашлэрэ пэпчэ икультурэ, итарихъ, нэмыкълэхэми татэгущылэ, ау убзэ, уикультурэ, уитарихъ

Адыгабзэм епхыгъэ сигумэкълхэр

Мы илъэсыр тарихъым и Илъэсэу реклоклы ыкли ащ къыгъэушыгъэ гупшысэх сикъэлэм къэсэзыгъэштагъэхэр

дэдэми дунаим тет адыгэр зэкълэ пштэмэ, ащ ышэчырэмрэ клэхэкълэрэмрэ гупшысэ куумэ уахашэ.

Ау щытми, гъашлэр макло, дунаим зызэблэху. Тыгъуасэ уасэ зилагъэм непэ цыфхэр гугъуемылэу еплых, уахътэ тешлэш, чланагъэм физэплэ-кълэжыкы, лабэхэмэ, амыгъотыжъуи кыыхэкълэ. Нахьыжхэми уадэлумэ «тэ тиныбжыкылашхъэм зыфэдагъэр» алоу, ныбжыкълэхэм а гъашлэм иуахътэ къакълэмыхашт плонэу, «дунаитлур язэфэд» зыфалорэм фэдэу гъэшлэ клэкълым хельасэх. Уинасыпмэ, бэдзэрым, ахыщэ куум дихьыхынэп, ащыгъум дехагъэми, цыфхэгъэми, гукълэгъуми ар атеклошты.

Сэри макълэу сигъэшлэ гъогу сыкырыкълон, уахътэмкълэ демократиекълэ тызэджэрэм ышало сылэбэн. Радиом тедэлугъэми, телевизорым теплъыгъэми, еджаплэм тыкълэуагъэми зэхэтхыштыгъэм, учылыгу, лъэпкъэу укызыхэкълыгъэм фыщытыкълэ гъэнэфагъэу афыуилэн фаем уфанлуштыгъэ. Заом хэлэжыгъэ, ащ имашло зыгъэ-кълосэгъэ, гъаблэм къелыжыгъэ ныхъ-тыжхэм ягъэспэгъэхьтэ куугъ, ежхэм къауху-мэгъэ чыгум, цыфыгъэм, лыгъэм ялэжыгъэ шырау-тыгъ, зэхэтыкълэ дахэм, адыгагъэм яшгуашэкълэ ясабыйхэр афэпагъэх. Непэрэ мафэхэр пштэмэ, Кавказым икьопэ зэфэшхъафмэ мэшло лыгъэр ащыреклоклыгъ, ащ тэ Тхьэм тыщиухагъ, ари шыкур. Ау адыгэ лъэпкъым кыкълугъэ гъогум урыплгъэмэ, титарихъ тхьамыклэгъошхокълэ гъэпскыгъэ. Непи тиадыгэ клэлэ бжыкышломэ хымэ хэгъэгухэм якъэхалхэхэм хахьо афашы. Сыфай ныбжыкълэу едгъаджэхэрэр ыгъэгумэкълыхуэу Сирием ис адыгэмэ къарыкло-

мылорэ нэбгырэ пчъагъэмэ уалокълэ. Ахэм зы шысэ къафэхьы сшлоигъу.

Хэгъэу зэошхом сятэ хэтыгъэми, ащ тегущылыныр игопагъэп, гукъэкълэжыжхэм гур пагъэзыштыгъ. Заор зыуцу-жыгъэ мэфэкълэ мафэр опсэуфэ зэдыхэдгъэунэфыкыгъ. Ащ фэдэ мафэ горэм шысыгъэмэ ащыщ мырэуштыгъэу кысшлыгъ: «Сэшлэ, заор — зао. Ащ мэфэ тхьагъо кыыхэкълэрэп, ау сыда анахъу угу кынэжыжыгъэр, анахъ лэе дэдэу шыплэгъугъэр?» Самолетхэр, машинэхэр зыщыстырэ, цыфхэр зышау-кълэрэ, лыпсыр зышчагъэхэрэ заом анахъу ыгу кынагъэу кылыуагъэм ищысэ нахь патриотизмагъэ мэхъужыкыми сшлэрэп: «военачальникишхохэу гъэрыплэм кыкыжыжыгъэхэм ячлыгу зырашэкълэмэ, лэбжэ-нишшымкълэ чыгум еплэстхы-хэмэ, сабыым фэдэу гыххэз, ячлыгу къабгыни нэмыцым зэрэдыкълэжыгъагъэхэр ары».

Бэрэ студентмэ ар къафэс-лэжыгъэу кыыхэкълыгъ укызы-щыхуэгъэ чыгум нахь лъаплэ зэрэщымылэр агурызгъало сшлоигъоу.

Джыри зы шысэ. Илъэскълэ узэкълэбжыжмэ, лэкълэб къэралэу Сирием хьакълэщым апэу сызшылуагъэгъэ бзылфыгъэм игушылэхэр бэрэ-бэрэ къыкълэслотыкыжыжыгъэх: «Сыд тэ, пстэури тил: тшыгыни, тшхыни... Ау нынэпосым ыкокълэ узыфэныкышом шымылэу уисын нахь, уилэ шлагъо шымылэми, уанэ ыкокълэ уисмэ нахьышлу».

Ары шхъае, непэ телевизоры хэдгъанэмэ щытлэгъурэр нэмыкълэ. лэкълэб хэгъэгухэм шылаклэр нахь ашчидэгъу, ашчидых. Шыпкъагъэ горэ хэмылгъэу щытэп. Ау сз сшхъэкълэ къэсэштэ мы упчлэмкълэ информацийер нахь макълэу кы-

литературэмкълэ сыхьатхэр нахь макълэ зыщыхуэрэ еджаплэм, ахэм ауасэ кызыщелыхырэ е ахэр нэмыкълэ предметхэмкълэ зыщызэблахуэхэрэ еджаплэхэм а Иофыгъохэр ашлалоф пфэлоштытэп. Еджаплэмэ ялэшхъэтетхэр ыпшэкълэ кыыхыгъэ къэралыгъо шапхъэхэм ячлыплэ компонентым хэлэзыхьажы-хэу пашэмэ лизын ялэу ары зэрэсшлэрэр. Ар зыгъэцэкълэгъэ пашэмэ щытху афэплэгъунэу щыт.

Шылыныгъэм Иофыгъо мыпсынклэхэр тапэкълэ кырегъэкълых. Илъэсэу къаколорэ пэпчэ адыгэ студентэу тилэр нахь макълэ мэху. Губгъэным текыжышхь, гухэкълым нэсыжыкы, марышхь, адыгэ группэ шыпкъэ клэлэегъаджэ хуштыхэмкълэ тилэжыкып. Апэрэ ыкли ятлонэрэ курс тилахэп, я III-р зэхэтэ-кыуагъ, я IV-м нэбгырэ 13 (зачочинэхэри хэтэу) исыр.

Клэлэплу хуштыхэмкълэ адыгэ группэ зытимилажыжы илъэс зыхыкыл хуэгъэ. Ащ кыыхэкълэу адыгабзэкълэ занятиехэу гъэшлэгъонэу клэлэцълыкыу лыгъыплэхэм ащызэхашчыгъэхэр шылэжыжхэп. Нахьышлу тыщыгъызыз уахътэр макло.

лэкълэб къэралмэ арыс адыгэмэ бзэр зэралэкълэзырэм зэкълэми тыщыгъуаз. Умыгъэшлэгъон плэкълэрэп насыпым тыдэ ыдзыгъэхэми, сыд кын алъэгъугъэми, тильэпкъэгъухэм егъэшлэрэ шульэгъоу хэкум фырылэр зэрамыгъэкълэдыгъэр, къызэрэзыдырахьа-кыгъэр. Джэнэтэу Кавказым къезыпхырэ бзэ лъэмыджыр мыпытэмэ, ар зэпыкълын зэри-лъэкълыштыр гъэнэфагъэ. Зэгорэм зыкътэшлэжыжынэу щытмэ, игъо къэсыгъ. Клубэ Щэбанэ зэриуагъэу, «нэмыкыбзэ пшлэныр дэгъу, ау убзэ умышлэныр емыкълушху».

Ушхъагъоу шылар макълэп,

пшлэныр зэкълэмэ якъежыаплэу, япэублэу сэлъытэ. Шыпкъэ, хэкълплэ зимылэ шылэп. Сыхьа-тыр макълэми, кружокхэр, сыхьагъу Иофшлэхэр зэхэщэгъэнхэ фае. Студентмэ агу кынэжыштытэ зэлуагъухэри, къалэм щыреклоклырэ Иофшхьабзэхэм ахэгъэлэжыгъэнхэри хэкълплэх.

Тиеджаплэ а Иофыгъохэр зэшлохыгъэ хуынымкълэ макълэп щытшлэрэр. Адыгэ литературэм, адыгабзэм яуроахэм ныбжыкълэмэ япункълэ амалышхоу ялэр тэгъэфедэ. Мыхэм ахэплэагъорэр адыгэ шылы-ныгъ, адыгэ зэхэтыкълэ, цыф зэфыщытыкълэ, лъэпкъ гушхы-ныгъ.

Адыгабзэм фэгъэхьыгъэ Иофшхьабзэ гъэшлэгъоныбэмэ ягугъу къэпшын плэкълышт, ау егъашлэм сшыгушпшэштэп Португалием (Лиссабон) щыреклоклыгъэгъэ конференцием тызэрэагъэблэгъагъэр. Материалэу тшагъэр залэгъум, зыгъэпсэфыгъо ужым зэхэщэ-кълэ купым хэт бзылфыгъэу Польшэм кыкылыгъэр ялгъэуи, такыкы заула къаихи, къэгъэлэгъоным ригъэплыгъагъэх. Ащ ыуж зым «тэ тиархив черкес ордэхэр хэлых», адрэм «черкес чылэ тил» алозэ, бэ кытэклэлэгъагъэр. Черкесхэр зэрэдунаеу зэрэщызэлашлэрэм, лыгъэрэ цыфыгъэрэ зыхэлэ лъэпкъэу зэралыгъэрэм уимыгъэгущон плэкълэрэп. Джащ фэдагъ Испанием (Барселонэ) щыреклоклыгъэгъэ конференциеу зэрэ Европэу зыхэлэжыа-гъэм уасэ къытфашлэу, тагъэ-лъаплэу такыхэзгъэщыгъэр дунаим щызэлашлэрэ тыкы-зыхэкълыгъэ лъэпкъыр арыгъэ.

Ухэлэзыхьажыжынэу щытэп адыгэмэ алуагъэм. «Уибын-мэ уагъэкъахъэмэ, чылэм къахъэ кыуатын». О ебгъаджэрэмэ уасэ афэпшлэу, Иоф кыбдэзышлэхэрэм агурылоу зыч-зыпчэгъоу узэхэтмэ, адрэ пстэуми уасэ кыуатышты, шысэ уафэхуышт, гуахъо хэб-гуатыуи уиофшлэн бгъэцэ-клэшт, шлэныгъэм, гъэсэныгъэм яконычлэ бгъэбаишт.

АНЗЭРЭКЪО Светлан.
Адыгэ клэлэегъэджэ кол-леджым адыгабзэмкълэ иклэлэегъаджэ.

Ошгум зэрарыбэ къафыхыгъ

Адыгеим мэкъу-мэщымкълэ и Министерствэ бэмышлэу шылэгъэ ошгум зэрарэу кыыхыгъэм уасэу фишыгъэр сомэ миллиони 111-рэ мин 630-рэ. Ахэр пэшлорыгъэшгъэу къалыгъэгъэ пчъагъэх, мы мэфэ бла-гъэхэм ахэм джыри къа-хэхьон зэрильэкълыштыр Ионыгъом и 17-м къа-луагъ.

Адыгеим и Мыекълэ-пэ район ицлыф псэупли 9-мэ Ионыгъом и 15-м къащешхыгъэ ошхы-шхоу ошгум зыхэтыгъэм зэрарыбэ къазэрэщыхы-гъэр хагъэунэфыкыгъ. Министерствэм къызэ-ритырэмкълэ, ошгум зы-хэтыгъэ ошхым Мые-кълэпэ районым илэжы-гъэ хьасэхэм ащыщ гек-тар 4420-мэ, Джэджэ районым гектар 509-мэ ыкли Кошхьэблэ райо-ным гектар 620-мэ зэрарыхыгъ. Джыри рес-публикэм ащ фэдэ ошх-ошгум зэхэт шылэн зэри-льэкълыштымкълэ цыф-хэм макъэ арагъэлу.

«Пэшлорыгъэшгъэу агъэунэфыгъэхэм къызэ-рэдальгытэрэмкълэ, ошгум зыхэт ошхым зэрарэу къыздыхы-гъэр миллиони 111-рэ мин 630-кълэ къэтэлъытэ. Джыри ащ зэрар хэзыхыгъэ хьызмэтшлэ-плэхэр къэкълухьэгъэнхэр лъыд-гъэкълотэшт, ащ ыуж зэкълэ зэ-рарэу ошхымрэ ошгумрэ къа-хыгъэр зыфэдызыр кыиты-дзэшт», — джащ фэдэ гушы-лэхуэ Мыекълэпэ районым мэ-кълэ-мэщымкълэ игъэлорышлэп-ипашуэ Виктор Морозовым республикэ телерадиокомпаниеу «Адыгеим» кырилуагъэ-хэр кытыгъэх. Джащ фэдэу ащ зэрэхигъэунэфыкыгъэмкълэ, ошгум зэрар зэрихыгъэ чы-плэхэм ащигъэкълэдыгъэ лэжы-гъэхэм ачылплэ зи ащыпхьы-жыын плэкълыштытэп, сыда плэмэ ошхыр бэрэ къызэрэщыхэрэм кыыхэкълэу пхъэн Иофхэр зы-щызэшлохыгъэнхэ фэе уахътэр икыгъ. Чыгулэжыжым ялэжы-гъэ хьасэхэм янахыбэр стра-хованием къызэрэхырамыгъэ-убытагъэхэр кыеты РИА «Къэ-бархэр» зыфиорэми.

Адыгэ гидрометеогупчэм къызэритырэмкълэ, мэфыщ бла-гъэхэм къаколл ошгум зыхэт ошхыхэр республикэм кы-щешхыхэ ыльэкълышт.

Хэдгъэунэфыкын Адыгеим игъунэгъу Краснодар краим ошхышхохэр зэрэщылагъэхэр. Краим игупчэ къалэ Ионыгъом и 15-м ичэщ ошхышхоу кы-щешхыгъэм урам заулахэм псыр атыригъэуцогъагъ. Къа-лэу Шъачэ псыр къаколэным ишынагъо зэрэщылэм кыыхэ-кълэу клэлэцълыкълухэм зышча-гъэпсэфырэ лагерым нэбгыри 149-рэ шыдашын фаеу ху-гъагъэ. Хы Шууцлэ ыкли Азов-скэ хылушхохэу Пшызэ шъо-лыр кыхиубытэхэрэм Ионы-гъом и 16-ми ошгум кыыхыным ишынагъо зэрэщылэр ара-ло-гъагъ.

Тхыгъэжъыхэм адыгэхэр къазэрэхафэхэрэр

1763-рз ильэс, жьоны-гъуакI. КIэмгуехэм Къырым хъанэу Арслан-Джэрые хъакъулахъхэм ачыпIэкIэ ильэс къэс ратыштыгъэ шы-хэмрэ гъэрхэмрэ рамыты-жыныхэу зэзэгъых.

1768-рз ильэс, Iоныгъу. Адыгеим КIэмгуехэу нэбгырэ мин 13, хъатикъуаехэу 600, жанэхэу 300, бжъэдыгъухэу 500 ыкIи абазэхэу (абазэ, шапсыгъ, натыхъуай) 4000 исхэу къалыгътэ.

1769-рз ильэс, мэкъу-огъу. Псыхъоу Пшызэ, къу-шъхъэхэм ателъ осыр къэ-жъуи, нэикI-IуикIэу къиу-гъагъ.

1769-рз ильэс, Iоныгъу. Адыгеим НэтIахъо ыIэ илгы-хэу бжъэдыгъу унэгъо 1000, Едыдж Къазый ыIэ илгыхэу унэгъо 700, натыхъуаехэу унэгъо 700, КIэмгуехэу унэгъо 5000 ыкIи некрасовскэ къэ-зэкъ унагъохэу 1000 фэдиз шэпсэхэу агъэунэфыгъ.

1777-рз ильэс, гъэтхэпэ. Некрасовскэ къэзэкъу Ана-толием КIоштхэр шапсыгъэ-хэр зыщыпсэхэрэ къушъхъэ-хэм апхырагъэкIыныхэу агъэ-гугъагъэхэу къэбархэр зэра-хъх.

1777-рз ильэс, шэкIогъу. Генерал-поручикэу А.В. Су-воровыр Пшызэ Iушъо шъо-лырым шыIэ урыс корпу-сым ипашэу агъэнафэ.

1778-рз ильэс, шы-шъхъэIу. Некрасовскэмрэ адыгэхэмрэ зэгъусэхэу пол-ковникэу Кульбаковыр зипэцэ

пачыхъэ отрядхэм апэуцу-жъых.

И.И. ДМИТРИЕНКО.

1778-рз ильэс, мэзай. А.В. Суворовым П.А. Ру-мянцев-Задунайскэм фетхы адыгэхэм цIыфхэм апае шыхнхэри, шыхэм апае Iус-хэри бэу зэряIэхэр. Урысхэм нэрыльэгъоу къатебэнэнхэу фаехэп, ау ошIэ-дэмышIэу къатеох, лIэбланэх.

1778-рз ильэс, тыгъэ-гъаз. Александр Суворовэу адыгэхэр (бэслынэихэмрэ

КIэмгуехэмрэ) ышъхъэкIэ зы-шIэщтыгъэхэм ытхыгъагъ: «урысхэм къатебэнэн лъэпкъ-хэп ахэр».

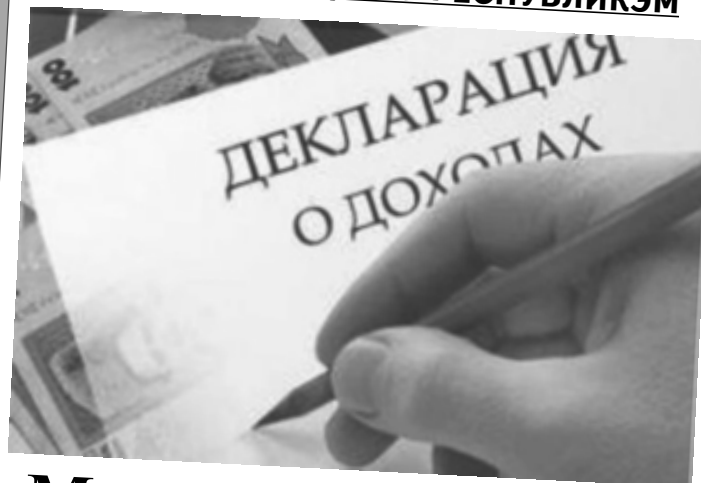
**«Очерки истории
Адыгеи».**

1781— 83-рз ильэсхэр. Тыркухэм пытапIэу Анапэ (Быгъуркъалэ) агъэуцу. На-тыхъое старшинау Шыупэкъэ Ахьмэд пытапIэр зыщагъэп-сын чIыпIэ аратынэу фэмыеу бэрэ апэуцужы, ашIынэу зы-рагъэжъэхэ нэужыми, пыта-пIэр зэхикъутэн имурадэу, цIыф куп игъусэу заулэрэ те-банэ. Ащ пае цIыфхэр ащ «Къэлэ-убатэкIэ» — «Кре-пость-разрушителькIэ» еджэх.

**«Сборник статей
по истории Адыгеи».**

КЪЭРЭЩЭЕ-ЩЭРДЖЭС РЕСПУБЛИКЭМ

Миллионер 268-рз яI

ИкIыгъэ ильэсым къу-лыкъушIэхэм къалэжъы-гъэ ахъщэр зэрэтхэгъэ декларациехэр хъа-къулахъ къулы-къум игъэIоры-шIапIэхэм аIа-кIагъэхъагъэх. Къэрэщэе-Щэрджэс Республикэм ипресс-къулыкъу зэрэхигъэ-унэфыкIы-гъэмкIэ, республикэм

ис миллионерхэм ахъхъуагъ.

Пчъагъэхэм къызэра-гъэлыагъорэмкIэ, 2012-рз ильэсым зы миллионым къыщегъэжъагъэу миллиони 10-м нэсэу ахъщэ къызIэкIэхъагъэхэр нэбгы-рэ 236-рз мэхъух. Милли-они 10 — 100 зиIэхэр 17-м нэсыгъ, сомэ миллиони 100-м къыщегъэжъагъэу 500-м нэсэу фэдэ зиIэхэм япчъагъэ фэдитIурэ ныкъо-рэ хъхъуагъ, джы ахэр нэб-гыритф мэхъух. ЗэкIэ зэ-хэбгъэхъожьымэ, Къэрэ-щэе-Щэрджэс Республи-кэм миллионер 268-рз шэп-сэу. Ахэм янахъыбэр пред-принимателых, сатыум е псэолъэшIыным пылтых.

КЪЭБЭРТЭЕ-БЭЛЪКЪАР РЕСПУБЛИКЭМ

УзэзыгъэплъэкIыжъырэ ТХЫЛЪ

«АмышIэрэ Къэбэртэе-Бэлъ-къарыр» — джары ыцIэр аужы-рэ тхылъэу Котляров зэшъхъэ-гъусэхэу Викторрэ Мариерэ къыдагъэкIыгъэм. Ари ыпэкIэ къытырадзэгъэ тхылъхэу къыз-шыхъугъэхэ ыкIи зидахэ ильэс пчъагъэ хъугъэу аlorэ респуб-ликэм фэгъэхъыгъ. Тхылъыр апэрэхэм зэратекIырэр автор-хэм темэ гъэшIэгъонхэм зызэ-рафагъэзагъэр ары. Ахэр Къэ-бэртэе-Бэлъкъар Республикэм шыпсэхэу цIыф цIэрыIохэмрэ блэкIыгъэ уахътэм ишъэфхэм-рэ афэгъэхъыгъэх.

Тхылъыр КIэракIэу гъэпсыгъэ, IахытIоу гошыгъэ. Апэрэр ким-мерийцэхэм, нарт-батырхэм, скиф шъхъэкIыхъэхэм, цIыф ин лъэпкъхэм афэгъэхъыгъэх. Джаш фэдэу, зыгъашIэ респуб-ликэм ишыIаKIэ езыпхыгъэхэ лIы Iушыгъэу Къэзанэкъо Джэ-багъэ, фольклористэу Евгений Барановым, революционерэу Инесса Арманд, партийнэ Iоф-шIэкIошхоу Къалмык Бетал, тхакIоу Константин Чхеидзе, ге-нерал «фыжъу» Даутэкъо-Се-ребряков Заурбэч, нэмыкIхэ-ми афэгъэхъыгъэ къэбар гъэшIэ-гъонхэр тхылъым иятIонэрэ Iах-къыдэбгъотэщтых.

Очерк 70-у тхылъым къыдэ-

хъагъэхэр зэкIэ гъэшIэгъоных, шIошъгъэхъугъое хъугъэ-шIа-гъэхэр яшыIэныгъэ къыхэхъу-хъэгъагъэх. Ау къэбарэу къаIуа-тэрэм пIы зэрэхэмылыр къа-ушыхъатэу авторхэм архивхэм ачIэлъ документыжъхэр, доку-ментальнэу къэзыушыхъатырэ тхылъхэр, хъугъэ-шIагъэхэм ахэ-тыгъэ ыкIи зыльэгъугъэхэ цIыф-хэм къалотэжъыгъэхэр агъэфэ-дагъэх.

Тхылъым еджэхэрэм агу къы-Iэтышт, къызышъхъугъэхэ чIыгур-шIу аригъэлэгъушт, ащ рыгу-шхонхэу зэрэщытыр къыушы-хъатышт.

МОСКВА

Адыгэ купхэр зэнэкъокъугъэх

ЖьоныгъуакIэм изыгъэпсэфыгъо ма-фэхэм Москва, Урысые Федерацием фи-нансхэмкIэ и Академие испортивнэ зал

мини-футболымкIэ зэнэкъокъухэр шы-кIуагъэх. Турнирым зэреджагъэхэр — «Черкес кубок-2013». Ащ изэхэщэнкIэ черкес культурэм и Фондэу Къалмык Юрэ ыцIэ зыхырым ишIуагъэ къаригъэ-кIыгъ.

Зэнэкъокъум куп 16 хэлэжъагъ. Ахэм ахэхъэрэ кIэлэ ныбжыкIэхэр зэкIэ ады-гэх. Абазинхэри командэ шъхъаф хъухэу турнирым хэлэжъагъэх.

Аужырэ джэгугъом (финалым) фи-нансхэмкIэ Академием иджэгукIохэмрэ «Къамэ» зыфиIорэ купымрэ шызэIукIэ-гъагъэх. «Къамэм» «Черкес кубокыр» ыхъыгъ.

Турнирым изэхэщакIохэу Къамбот Зэлимхъанрэ Лпырэ Рамизрэ зэрэхагъэ-унэфыкIыгъэмкIэ, Москва шеджэрэ адыгэ кIалэхэр 2005-рз ильэсым къы-щегъэжъагъэу гъэ къэс Iлогъогогъо — бжыхъэм ыкIи гъатхэм — мыщ фэдэ тур-нирхэм ащызэнэкъокъух.

«Эльбрусоидым» игухэлъышIухэр

Къэрэщэе-Щэрджэс Республикэм ис ныбжыкIэхэм гъэхъагъэхэр ягъэшIы-гъэнхэмкIэ IэпыIэгъу языгъэгъотырэ фондэу «Эльбрусоид» зыфиIорэр зызэ-хашагъэр ильэси 10 хъугъэ. Ащ фэгъэ-хъыгъэу республикэм идраматическэ те-атрэ республикэм и Парламент ыкIи и Правительствэ шыщхэр, депутатхэр, районхэм къарыкIыгъэ пащэхэр ыкIи

ныбжыкIэхэр зыхэлэжъэгъэ цIыфзэхэхэ-щыIагъ.

«Эльбрусоидыр» зэгурьIогъэ ныбжы-кIэ купым 2003-рз ильэсым зэхичгъагъ. Ащ ипашэу Тэтэркъулэ Алыи къызэри-IуагъэмкIэ, байныгъэ анахъ лъапIэу фон-дым иIэр цIыфхэр ары. ИлгъэсипшIым къыкIоцI проект зэфэшъхъафхэр, зигъо Iофыгъохэр ныбжыкIэхэм зэшIуахыгъэх.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

ЗЭКЪОШНЫГЪЭМ ИГЪОГУХЭМКІЭ

Адыгеимрэ Абхъазымрэ ЯЗЭПХЫНЫГЪЭ МЭПЫТЭ

Къош Абхъазыр шъхъафит шыжыгыгъэным фэзэогъэ клалэхэр тыгъуасэ Мыекъуапэ шыцэлуагъэх. Тиреспубликэ иобщественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» шыклогъэ зэхэхэм тарихым хэхэгъэ хъугъэ-шлагъэхэр кышалоагъэх, уахтэм диштэу мамыр шылаклар зэрэлагъэклогъэщым зэдугупшысагъэх. Грузием иулэшыгъэ дзэхэр Абхъазым ичыгу заоклэ ихъахи шыхъуноклэху зауслэм, ежхэм агу кызэрэрилорэм тетклэ къошхэм акъоуцагъэхэм ащышыгъэх Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Чечэным, Къэрэщэе-Щэрджэсым, Адыгеим, нэмыкл шолъырхэм ащыпсэхэрэр. Грузием идзэхэр зэхакъутэхи Абхъазыр шъхъафит зашлыжыгыгъэр йоныгъо мазэм и 30-м илээс 20 хъушт.

хъазымрэ Адыгеимрэ язэпхыныгъэхэм ягъэпытэн дэлэжэрэ купым Ацумыж Казбек ипаш. Чэмышэ Гъазый Адыгэ Хасэм исовет зэрэхэтым даклоу, Югославием тилъэпкъэгъухэр кышлыжыгыгъэнхэм илахышлу хышыхагъ. Ахэр лъэпкъ зэфышытыклэхэр гъэпытэгъэнхэм кытегушылагъэх.

Абхъазым кыкыгъэ купым ипашэу Ляля Чамагуа, журналистэу Сырма Ашуба, операторэу Астамур Готиба, фэшхъафхэу гушылагъэу тызыфэхъугъэмэ Абхъазымрэ Адыгеимрэ язэпхыныгъэхэм ягъэпытэн кырауалэрэр шылэныгъэм кыпкыырэклэ. Заом илэхъан ыкли заор заухым республикэхэм язэпхыныгъэхэр шылэныгъэм ыпсыхъэщыгъэх. Джырэ уахтэ Аб-

хъазымрэ Адыгеимрэ нахь маклэу зэлъыклогъэ зэрэхъугъэр кызыхэкыгъэр гъэунэфыгъэу зэхэхэм кышалоагъэл.

— Зыгъэпсэфыплэ дахэхэр тилэх, Абхъазым шыукъаку, — кылауагъ хыаклэмэ. — Абхъазхэмрэ адыгэхэмрэ зэлэпкъэгъух...

Адыгэ Хасэм итхъаматэу Бэгъушэ Адам упчэхэм джэуап къаритыжыгъэ, Абхъазымрэ Адыгеимрэ Сирием кыкылыжыкырэмэ йэпылагъэу зэрафэхъухэрэм мэхъэн ин ийэу ылытагъ. Абхъазыр хэгъэгу шъхъафэу мэлэсуми, заом кытырищэгъэ улагъэхэр шлэху кыжышхтхэп. Абхъазым игражданин хъунэу фаер маклэп, ау зэклэми ащ фэдэ фытыныгъэ заратыклэ, хэгъэгур чыплэ кыин ифэн ылэкышхт. Хэдынху шылагъэхэм ар кы-

ушыхыагыгъ. Абхъазыбзэр зэзыгъэшлэрэ пстэури абхъаз хъурэп, хэгъэгум фэшыпкъэ хъурэп. Экономикэр, нэмыкл йофыгъохэр кълэтыжыгыгъэнхэ фае.

Абхъазым лыхъужыгъэу шыфэхыгъэ Шэуджэн Мурат янэу Нурет хыаклэхэр йуагъэх. Тиреспубликэ шыцхэу Абхъазым ишхъафитыныгъэ фэбэнагъэхэм зэрафэрэхэр кылауагъ. Зэкъошхэм ялыу тарихым чыжыгъэу зэрэхъагъэм, язэпхыныгъэхэр агъэпытэнхэм зэрэпылгышхтхэм, йоныгъом и 30-м Абхъазым ишхъафитыныгъэ зэригъэмэфэклышхтым, нэмыклхэм атегушылагъэх. Зэхэхэр клэхым зыфэклэм нэпэеплэ сурэтхэр атырахыгъэх.

Сурэтым итхэр: **зэхэхэм хэлэжыагъэхэр.**

НАРДХЭР

Ю. Хъотыр атеклуагъ

Спорт лъэпкъэу нардхэр Адыгеим дэгъоу шашлэ, зэнэкъокъухэм ахэлэжэрэмэ ялэпэлэсэнэгъэ зэрэхагъахорэм даклоу, нэбгырабэмэ языгъэпсэфыгъо гъэшлэгъонэу агъагло.

Адыгэ Республикэм физкультурэмклэ ыкли спортымклэ и Комитет зехищэгъэ зэнэкъокъоу нардхэмклэ Мыекъуапэ шыкылагъэр Урысыем и Мафэ фэгъэхыгъагъ. Шахмат зыщешлэхэрэ

Унэу къэлэ паркым дэтым шыцэлуагъэхэм зэ къэклогыгъом яухъазырыныгъэ щауплэклогъ. Урысыемрэ Адыгеимрэ язаслуженнэ тренерэу Хъот Юныс очкоуи 7-м шыцхэу 5-р кыкыи, апэ-

рэ чыплэр фагъэшшоагъ. Плэррыплэ нэбгыри 4-мэ теклогыгъэр кыдахыгъ. Хагъэунэфыкырэ чыплэхэр зыхышхтхэр фэгъэклотэнхэр зыфэшшынхэ фаехэм кыдахыгъэх. Ащ фэдэ зэфэхысыжыгъэм кыпкырыкыгъэу Тэшгу Мэдинэ ятлонэрэ чыплэр ыхыгъ, Тэшгу Айдэмыр ящэнэрэ хъугъэ. Азиз Оганесян я 4-рэ, Пэ-

нэшгу Мыхъамодэ я 5-рэ чыплэхэр кыдахыгъэх.

Хагъэунэфыкырэ чыплэхэр зыфагъэшшоагъэхэм кубокхэр, нэпэеплэ шлухъафтынхэр афашыгъэх.

Сурэтым итыр (джабгъумклэ кьэбгъэжынышгъ ятлонэрэр): **апэрэ чыплэр кыдзыхыгъэ Хъот Юныс.**

ГЪЭЗЕТЕДЖЭХЭР КЪЫКІЭУПЧІЭХ

Тренерым ыцлэ кыралошт

Мыекъуапэ игандбол бзылфыгъэ командэу «АГУ-Адыфым» итренер шъхъалэу аужырэ илээсхэм йоф зышлэгъэ Виталий Барсуковыр илэнатлэ зэрэлуагыжыгъэр джырэблагъэ кыххэтыутыгъ. Тигъэзетеджэхэр «АГУ-Адыфым» инеушырэ мафэ кырыклогъэтым ыгъэгумэкыху редакцием телефонклэ кытыфитеох.

Тызышыгъозэ кыбарым елытыгъэу непэ къэтлон тлэкышхтхэр зы. Мэкьюогъу мазэм и 21-м ехуэлэу «АГУ-Адыфым»

тренер шъхъалэу илэштхэр агъэнэфэнэу шыт. Тигандбол зыкыгъэлэтыжыгыгъэнымклэ ар апэрэ лъэбэкъумэ ащыш.

Нэкубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТІЛЪ Нурбий.

Зэхъышагъэр ыкли кыдзыхыгъэ кыкылар:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ йофхэмклэ, йэкыб кыэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырлэ зэпхыныгъэхэмклэ ыкли кыбар жъугъэм иамалхэмклэ и Комитет
Адресыр: ур. Крестыанскэр, 236

Редактор шъхъалэр

**ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редактор шъхъалэм иапэрэ гуадзэр
МЭШЛІЭКЪО
Саид**

Пшэдэкыжы зыхырэ секретары

**НЭПШІЭКЪУЙ
Заур**

Редакциер зыдэшылэр:
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхъалэм иапэрэ гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-пшэдэкыжы зыхырэ секретары:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхыагыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын йофхэмклэ, телерадиокъэтынхэмклэ ыкли зэлъытэсыклэ амалхэмклэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэлорышлант, зэраушыагыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутирэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Пчъагъэр
4010**

**Индексхэр
52161
52162**

Зак. 2099

Хэутыным узшыкытхэнэу шыт уахтэр
Сыхыагыр 18.00
Зышыкытхэгъэхэ уахтэр
Сыхыагыр 18.00

